

En kvalitativ undersøgelse af unges oplevelser af inddragelse efter indførslen af Barnets Lov (2024)

Specialeafhandling

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

Projektet er udarbejdet af: Lejla Bise (20230856)

Vejleder: Mustafa Kemal Topal

Antal anslag: 154.915

Titelblad

Titel: En kvalitativ undersøgelse af unges oplevelser af inddragelse efter indførslen af Barnets Lov (2024)

Studieretning: Socialt arbejde

Universitet: Aalborg Universitet i København

Afleveringsdato: 28.05.2025

Vejleder: Mustafa Kemal Topal

Semester: 4. semester – kandidatspeciale

Antal anslag: 154.915

Antal sider: 78

Abstract

This thesis explores how young individuals in aftercare (ungestøtte) experience their involvement in decision-making processes within Social Services following the implementation of Barnets Lov (the Danish Children's Law) in 2024. The study aims to understand the factors that promote or hinder young people's participation in these processes, and how they perceive their interactions with professionals involved in case handling.

Through qualitative interviews with young people, the research identifies both enabling and constraining factors in their experience of participation. The findings indicate that while the Children's Law legally mandates young people's involvement in decisions affecting their lives, their actual experience often remains superficial. Many young people feel their voices are heard but do not influence the outcomes of decisions, with some perceiving decisions to be pre-determined before they are consulted.

Key factors promoting meaningful participation include stable, trust-based relationships with professionals, clear and comprehensible communication, and sufficient time for reflection without pressure. When young people feel genuinely understood and respected, they are more likely to engage actively in decision-making processes. Conversely, participation is hindered when decisions are made without explanation, when professional jargon is used without translation into accessible language, or when young people feel uncomfortable or excluded from discussions due to power imbalances in meetings with multiple adults.

The study also highlights how power dynamics, as described by Foucault, shape the young people's experience of participation. When professionals control the narrative and decision-making process, young people often feel powerless, even when formally included in meetings. The findings are interpreted using theoretical perspectives from Foucault's concept of power, Honneth's theory of recognition, and Lundy's model of participation, which underscore the importance of creating a space for equal dialogue and authentic engagement.

In conclusion, while the new law provides a legal framework for children's rights and participation, the implementation of these rights in practice remains challenging. The study suggests that for real participation to occur, professionals must create an environment where young people's voices are not only heard but actively shape decisions. This requires a shift from procedural participation to meaningful involvement that empowers young people to influence outcomes.

Indholdsfortegnelse

Titelblad	2
Abstract.....	3
Kapitel 1 – Indledning	7
<i>1.1 Motivation</i>	<i>7</i>
<i>1.2 Barnets Lov (2024) og politiske tiltag.....</i>	<i>7</i>
<i>1.3 Problemfelt.....</i>	<i>8</i>
Vigtigheden af inddragelsen af unge	9
Inddragelse under Serviceloven	9
Overgangen til Barnets Lov	10
Serviceloven vs. Barnets Lov.....	10
Potentielle udfordringer og overvejelser	10
<i>1.4 Eksisterende forskning på området.....</i>	<i>11</i>
<i>1.5 Positionering af specialet.....</i>	<i>14</i>
<i>1.6 Valg af teori</i>	<i>14</i>
<i>1.7 Valg af empiri.....</i>	<i>15</i>
<i>1.8 Problemformulering.....</i>	<i>16</i>
Kapitel 2 – Det teoretiske afsæt	17
2.1 Axel Honneth – Anerkendelse	17
2.2 Michel Foucault – Magt.....	18
2.3 Laura Lundy – Inddragelse.....	20
Kapitel 3 – Videnskabsteori og metode.....	22
3.1 Hermeneutikken	22
3.2 Forforståelser.....	24
3.3 Empiriske overvejelser og undersøgelsesmetode.....	26

Kvalitative interviews og etiske refleksioner.....	26
Refleksion over anvendelse af generativ kunstig intelligens (GAI)	27
<i>3.4 Præsentation af informanter</i>	<i>27</i>
Kort beskrivelse af informanter	28
<i>3.5 Bearbejdning af empiri og transskribering.....</i>	<i>30</i>
<i>3.6 Analysestrategi.....</i>	<i>31</i>
Kodning og tematisk organisering	31
Teoretisk fortolkning.....	32
Validitet og troværdighed i analysen	32
Kapitel 4 – Analyse	32
<i>4.1 Analysedel 1 – Faktorer der fremmer eller hæmmer unges oplevelser af inddragelse</i>	<i>34</i>
Inddragelse som oplevelse: mellem form og virkelighed	34
Forståelse og sprogbarrierer som hæmmende faktorer	35
Anerkendelse og tryghed som forudsætning for deltagelse	38
Magt og skyggen af normalitet	41
Relationer som bærende infrastruktur for inddragelse.....	45
Selvpositionering og strategisk tilpasning	46
Skift i praksis efter Barnets Lov?.....	48
Den professionelle praksis som afgørende faktor	49
Kvalitet frem for kvantitet: Når retten til at blive hørt ikke er nok.....	51
<i>4.2 Delkonklusion 1.....</i>	<i>52</i>
<i>4.3 Analysedel 2 – Samspillet mellem unge og myndighedspersoner i beslutningsprocesser.</i>	<i>53</i>
Mangel på information og forståelse af beslutninger.....	53
Ændringer efter Barnets Lov – Hvad har ændret sig?	54
Magtrelationer og oplevelsen af kontrol	55
Kommunikationens rolle i inddragelsen	56
Tillid og relation som grundlag for meningsfuldt samspil.....	57
Kontinuitet i relationen – eller følelsen af at starte forfra.....	58
Følelsen af ikke at blive taget alvorligt.....	59
Anerkendelse og faglig integritet som forudsætning for tillidsfuldt samspil.....	61

Professionel rutine eller autentisk engagement?	62
4.4 Delkonklusion 2.....	64
Kapitel 5 – Diskussion	66
5.1 Politisk syn på inddragelse og manglende helhedsperspektiv	66
5.2 Velfærdsstaten og inddragelse på samfundsplan.....	68
Kapitel 6 – Konklusion	71
Kapitel 7 – Perspektivering.....	73
Litteraturliste	75

Kapitel 1 – Indledning

1.1 Motivation

I dette speciale, vil jeg fordybe mig i unges oplevelser af inddragelse efter indførslen af Barnets Lov (2024), som trådte i kraft den 1. januar 2024. Barnets Lov fastslår, at unge med behov for støtte, har ret til indflydelse på forhold, der vedrører dem, hvilket indebærer, at deres holdninger og synspunkter skal inddrages løbende gennem samtaler og direkte kontakt, inden der træffes beslutninger om deres forhold. Jeg vil fordybe mig i og undersøge, hvordan Barnets Lov er blevet omsat i praksis, ud fra et ungeperspektiv.

1.2 Barnets Lov (2024) og politiske tiltag

Barnets Lov har været gældende i lidt over et år ved udarbejdelsen af dette speciale. Dette har gjort mig særligt nysgerrig på, hvordan Barnets Lov efterleves i praksis. Med overgangen fra Serviceloven til Barnets Lov er der sket en væsentlig styrkelse af barnets ret til inddragelse i sagsbehandlingen. Hvor Serviceloven indeholdt bestemmelser, der i vid udstrækning lagde vægt på forældrenes ansvar og rolle i sagsbehandlingen, understreger Barnets Lov i højere grad barnets og den unges perspektiv, rettigheder og mulighed for aktiv medvirken i beslutninger, der vedrører dennes liv. Dette er særligt interessant at undersøge i praksis, da det rejser spørgsmålet om, hvorvidt denne lovændring faktisk har resulteret i en større inddragelse af unge i de kommunale sagsforløb.

En af de mest markante ændringer er, at børn nu får partsbeføjelser allerede fra 10-års alderen, mod tidligere 15 år i Serviceloven. Dette indebærer, at barnet formelt kan deltage i sager, der vedrører indsætter, anbringelse, samvær, behandling og hjemgivelse (Social- og Boligstyrelsen, 2023). Lovændringen afspejler et skift i børnesynet, hvor børn i højere grad betragtes som selvstændige individer med egne rettigheder frem for primært at være underlagt forældrenes beslutninger. Det er dog væsentligt at undersøge, hvordan denne ændring implementeres i praksis, herunder om børn faktisk oplever en øget grad af medbestemmelse.

Barnets Lov indeholder også en række bestemmelser, der direkte skal sikre barnets inddragelse i sagsforløbet. F.eks. fastslår lovens § 8, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge sagsbehandlingen, så barnet eller den unge har mulighed for aktivt at deltage på lige fod med forældrene. Dette betyder, at sagsbehandlere skal tage højde for barnets modenhed, ressourcer og

eventuelle funktionsnedsættelser, når de vurderer, hvordan inddragelsen bedst sikres (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 17).

En anden central ændring er introduktionen af ”barnets plan” § 81, der erstatter de tidligere handleplaner. Hvor handleplanerne primært var et værktøj for sagsbehandlerne, er barnets plan mere målrettet mod at sikre en løbende og systematisk inddragelse af barnet selv i beslutningsprocesserne. Planen skal afspejle barnets egne ønsker og perspektiver, hvilket yderligere forstærker princippet om barnets ret til inddragelse (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 75).

Derudover har Barnets Lov også skærpet kommunernes ansvar for at sikre stabilitet og kontinuitet i barnets sagsforløb. Ifølge § 8, stk. 2, skal sagsbehandlingen tilrettelægges, så barnet har kontakt med færrest mulige fagprofessionelle voksne, hvilket skal modvirke hyppige rådgiverskift og skabe et mere tillidsfuldt samarbejde mellem barnet og sagsbehandleren. Samtidig er kommunerne nu forpligtet til at informere børn om deres ret til en bisidder jf. § 6, hvilket kan have betydning for, hvordan barnet oplever sin stemme og rolle i sagsbehandlingen (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 27).

Udover de lovgivningsmæssige ændringer har Social- og Boligstyrelsen udarbejdet anbefalinger til, hvordan inddragelsen skal sikres i praksis. Dette inkluderer konkrete tiltag såsom at informere barnet og dennes familie løbende om sagens forløb, at afholde møder med barnet på en måde, der sikrer dets tryghed, samt at dokumentere barnets perspektiv mere eksplicit i journalføringen. Et eksempel herpå er en anbefaling om at skrive barnets udsagn direkte ind i sagsakterne, f.eks.: ”(Barnets navn) fortæller, at...,” hvilket tydeliggør barnets stemme i dokumentationen (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 20).

1.3 Problemfelt

Inddragelse af unge i beslutningsprocesser, der vedrører deres eget liv, er en central værdi i moderne socialt arbejde. Denne praksis sikrer ikke blot, at de unges perspektiver og behov bliver hørt, men styrker også deres følelse af ejerskab og ansvar i forhold til deres egen udvikling. Med indførslen af Barnets Lov i 2024 er der sket betydelige ændringer i lovgivningen, som har til formål at styrke denne inddragelse. Dette afsnit vil udforske betydningen af unges inddragelse,

sammenligne praksis under Serviceloven og Barnets Lov, samt diskutere de potentielle konsekvenser af disse ændringer. Problemfeltet afgrænses derfor til at omhandle unge og ikke børn.

Vigtigheden af inddragelsen af unge

Inddragelse af unge i beslutningsprocesser er ikke kun et spørgsmål om rettigheder, men også om effektivitet og kvalitet i de beslutninger, der træffes. Når unge aktivt deltager i beslutninger om deres eget liv, øges sandsynligheden for, at de føler sig forstået og respekteret, hvilket kan føre til bedre resultater i deres trivsel og udvikling. Ifølge rapporten *Børns perspektiver –*

Fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) understreges det, at børn og unges inddragelse i sagsbehandling kan føre til øget følelse af kontrol og tilhørsforhold, hvilket i sidste ende styrker deres engagement i de sociale indsatser og forbedrer deres oplevelse af systemet. Dette er et vigtigt skridt i at sikre, at beslutninger ikke kun træffes på vegne af de unge, men med dem, hvilket kan føre til mere meningsfulde og varige resultater i deres liv (VIVE, 2024).

Desuden er inddragelse en central del af FN's Børnekonvention, som Danmark har ratificeret. Artikel 12 i konventionen fastslår, at børn har ret til at give udtryk for deres meninger i sager, der vedrører dem, og at disse meninger skal tages i betragtning i overensstemmelse med barnets alder og modenhed (FN's Børnekonvention, 1989).

Inddragelse under Serviceloven

Under Serviceloven var der bestemmelser, der skulle sikre børns og unges inddragelse i beslutningsprocesser. Dog viste evalueringer, at der ofte var en kløft mellem lovgivningens intentioner og den faktiske praksis. Mange børn og unge følte sig ikke tilstrækkeligt inddraget eller hørt i beslutninger vedrørende deres livssituation. En undersøgelse fra Ankestyrelsen viste, at det var meget forskelligt, hvordan og hvor meget børn og unge oplevede at de blev inddraget under Serviceloven (Ankestyrelsen, 2021, s. 9)

Overgangen til Barnets Lov

Med indførslen af Barnets Lov i 2024 blev der lagt vægt på at styrke børns og unges rettigheder og inddragelse i beslutningsprocesser. Loven introducerede flere mekanismer for at sikre, at børn og unge får en reel stemme i sager, der vedrører dem. Dette inkluderer blandt andet krav om, at børn og unge skal informeres på en måde, der er forståelig for dem, og at deres meninger skal indgå som en væsentlig del af beslutningsgrundlaget (Social- og Boligstyrelsen, 2024).

Serviceoven vs. Barnets Lov

Mens Serviceloven indeholdt bestemmelser om inddragelse, har Barnets Lov skabt en mere struktureret og forpligtende ramme for, hvordan denne inddragelse skal foregå. Under Serviceloven var inddragelse ofte afhængig af den enkelte sagsbehandlers tilgang og ressourcer, hvilket førte til variation i praksis. Serviceloven var desuden i større grad præget af ”det faglige skøn”. Barnets Lov søger at standardisere inddragelsen ved at opstille klare procedurer og krav til myndighederne. Ifølge rapporten *Børns perspektiver – Fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver* fra VIVE (2024) forventes disse ændringer at føre til en mere konsekvent og effektiv inddragelse af unge i beslutningsprocesser. Rapporten har desuden til formål at indsamle viden om samt undersøge metoder til at tilvejebringe børns perspektiver.

Potentielle udfordringer og overvejelser

Selvom intentionerne bag Barnets Lov er positive, er der stadig udfordringer i implementeringen. Det kræver en kulturændring blandt fagprofessionelle og en tilpasning af eksisterende arbejdsgange. Derudover er det vigtigt at sikre, at børn og unge får den nødvendige støtte og vejledning til at forstå og deltage i beslutningsprocesserne på en meningsfuld måde. Rapporten *Børn og unges møde med kommunen* fra Børns Vilkår fremhæver, at selv med forbedrede lovgivningsmæssige rammer er det afgørende at fokusere på praksis og sikre, at inddragelsen ikke blot bliver en formel proces, men en reel dialog med de unge (Børns Vilkår, 2024, s. 8-13).

Inddragelse af unge i beslutningsprocesser er afgørende for at sikre deres trivsel og udvikling. Overgangen fra Serviceloven til Barnets Lov markerer et skridt mod en mere systematisk og forpligtende tilgang til denne inddragelse. Det er dog essentielt at være opmærksom på de praktiske udfordringer i implementeringen og sikre, at de unges stemmer ikke blot bliver hørt, men også får reel indflydelse på de beslutninger, der træffes om deres liv.

Selvom intentionerne bag Barnets Lov utvetydigt sigter mod øget inddragelse af barnet i sagsbehandlingen, står det stadig åbent, hvordan dette realiseres i praksis. Er børnene reelt blevet mere involverede i beslutninger om deres liv, eller er de nye bestemmelser primært en juridisk formalitet uden stor effekt på sagsgangene? Dette er en central problemstilling, som denne undersøgelse vil søge at belyse.

1.4 Eksisterende forskning på området

I dette afsnit, vil jeg præsentere eksisterende forskning på området, som har relevans for undersøgelsen. Jeg vil benytte eksisterende forskning på området til at belyse de forskellige aspekter af emnet, som kan give mig en bred forståelsesramme, som jeg kan bygge videre på. Jeg vil undersøge, hvordan forskningsresultaterne kan anvendes til at belyse min problemformulering og forsøge at fylde de mangler der er i den eksisterende viden.

Efter indførelsen af Barnets Lov i 2024 er der iværksat flere initiativer for at evaluere lovens effekt på inddragelsen af børn og unge i sagsbehandlingen. En national evaluering er planlagt med en midtvejsevaluering efter to år og en endelig evaluering efter fire år. Denne evaluering vil blandt andet fokusere på, hvordan børn og unge oplever udmøntningen af lovens intentioner, herunder deres inddragelse i beslutningsprocesser (Københavns Kommune, 2025).

Derudover har VIVE (2025) igangsat undersøgelser af implementeringen af Barnets Lov. Disse undersøgelser vil blandt andet se på, hvordan børn og unge oplever deres inddragelse og støtte under de nye rammer.

Selvom der endnu ikke foreligger offentliggjorte resultater fra disse evalueringer, er der udviklet forskellige værktøjer og anbefalinger for at styrke børneinddragelsen. Partnerskab om Børnene

Først har f.eks. udarbejdet syv anbefalinger til, hvordan kommuner kan sikre, at børn og unges stemmer bliver hørt og inddraget i sagsbehandlingen (Viden på Tværs, 2023, s. 3-24).

Desuden har Social- og Boligstyrelsen udgivet en håndbog om Barnets Lov, som indeholder retningslinjer og anbefalinger for, hvordan inddragelsen af børn og unge kan styrkes i praksis (Social- og Boligstyrelsen, 2023).

Der er igangsat evalueringer af VIVE (2024), som skal følge op på implementeringen og virkningerne af Børnene Først-reformen, herunder Barnets Lov. Evalueringerne kommer til at foregå over en periode mellem 2024-2029, hvorfor der endnu ikke foreligger færdigudarbejdede evalueringer.

Inddragelse af børn og unge i beslutningsprocesser inden for socialt arbejde er et centralt tema i både dansk og international forskning. Det handler ikke blot om at overholde børns rettigheder, men også om at sikre, at de indsatser, der iværksættes, er effektive og tilpasset de unges behov og ønsker. I Danmark har princippet om børns ret til at blive hørt været forankret i både nationale og internationale konventioner, herunder FN's Børnekonvention (UNICEF Danmark, 2023). Artikel 12 i konventionen fastslår, at børn har ret til at udtrykke deres meninger i sager, der vedrører dem, og at disse meninger skal tillægges passende vægt. På trods af denne rettighed viser forskning, at der ofte er en kløft mellem intentionerne bag lovgivningen og den faktiske praksis, hvor børn og unge ikke altid føler sig hørt i beslutningsprocesser (Jensen, 2014, s. 261).

I Danmark har VIVE undersøgt børns og unges oplevelser af inddragelse i myndighedssager, særligt i relation til sagsbehandling på børne- og ungeområdet. Rapporten *Børns perspektiver – Fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver* (2024) fra VIVE identificerer fire centrale aspekter, der er afgørende for at sikre reel inddragelse. For det første er det essentielt at møde børn og unge på deres egne præmisser og forstå deres perspektiver. Forskningen understreger, at børn ofte har svært ved at forstå sagsbehandlingsprocesser og beslutninger, hvilket kan føre til frustration og en følelse af afmagt. For det andet spiller rammerne for møder og samtaler en væsentlig rolle. Hvis børn og unge oplever samtaler som formalistiske eller voksenorienterede, kan det hæmme deres lyst til at deltage aktivt. For det tredje er relationen til sagsbehandleren afgørende. En tillidsfuld relation skaber en bedre mulighed for, at barnet føler sig trygt nok til at udtrykke sine ønsker og bekymringer. Endelig er det vigtigt, at børn oplever, at deres input faktisk gør en forskel (VIVE, 2024, s. 32-66). Flere studier viser, at unge ofte oplever at blive hørt, men uden at det

nødvendigt får en betydelig indflydelse på de beslutninger, der træffes på deres vegne (Jensen, 2014, s. 23).

Social- og Boligstyrelsen (2023) peger på, at inddragelse i børne- og ungesager i socialt arbejde stadig er en udfordring, særligt for de mest udsatte grupper. Som tidligere nævnt, har *Anbefalinger til styrket børneinddragelse* fra Partnerskab om Børnene Først (2023) udviklet syv anbefalinger til, hvordan kommuner kan sikre, at børn og unge oplever reel indflydelse i sagsbehandlingen.

Anbefalingerne fremhæver blandt andet, at børn og unge skal inddrages tidligt i forløbet, have adgang til letforståelig information og opleve, at deres stemme gør en forskel. Derudover understreges det, at inddragelse ikke blot handler om at høre børnene og de unge, men om at give dem reel mulighed for at påvirke beslutningerne (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 94).

Set i et bredere skandinavisk perspektiv viser forskning fra Sverige og Norge lignende tendenser. En norsk undersøgelse af Vis (2017) konkluderer, at børn i kontakt med myndigheder ofte føler sig usikre på, hvordan deres stemme bliver anvendt i sagsbehandlingen. Studiet fremhæver, at børn ofte inddrages for sent i beslutningsprocessen og ikke altid får tilstrækkelig støtte til at forstå deres rettigheder og muligheder. I Sverige har en evaluering af børneinddragelse i sociale sager påvist, at selvom der er øget fokus på at høre børns stemme, er der stadig udfordringer i forhold til at sikre, at denne stemme også får reel vægt i beslutningerne (Heimer, 2018 s. 316-323).

Også internationalt har der været stigende opmærksomhed på børneinddragelse i socialt arbejde. Studier fra England viser i artiklen *Towards a theory of children's participation* at der i årtier er påpeget, at børn ofte oplever at være marginaliserede i beslutningsprocesser, selv når lovgivningen foreskriver, at de skal høres (Thomas, 2007, s. 199-219). Her peger forskningen på, at barriererne for reel inddragelse ofte ligger i organisatoriske strukturer, manglende ressourcer og en voksencentreret tilgang til sagsbehandling.

På trods af, at der i Danmark er taget væsentlige skridt i retning af at styrke børns rettigheder, peger den eksisterende forskning altså på, at der stadig er udfordringer forbundet med at sikre, at børn og unge reelt oplever inddragelse i beslutningsprocesser. Med indførelsen af Barnets Lov i 2024 er der et fornyet fokus på at styrke børneinddragelsen, men det vil kræve en systematisk implementering og opfølgning for at sikre, at lovens intentioner omsættes til praksis.

1.5 Positionering af specialet

Dette speciale positionerer sig i krydsfeltet mellem kritisk samfundsteori og socialt arbejde og undersøger, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser efter indførelsen af Barnets Lov (2024). Med en socialkonstruktivistisk tilgang anskues inddragelse som en dynamisk praksis, formet af diskurser, magtrelationer og institutionelle strukturer. Analysen baseres på en teoretisk ramme, der kombinerer Michel Foucaults magtteori, Axel Honneths anerkendelsesteori og Laura Lundys inddragelsesmodel.

Foucaults magtbegreb skærper opmærksomheden på de relationelle og subtile magtmekanismer, der konstruerer unges positioner og handlemuligheder i mødet med myndigheder. Honneths teori tilbyder et kritisk-normativt perspektiv på anerkendelse som en forudsætning for selvudvikling og social deltagelse, og fremhæver de konsekvenser, som manglende anerkendelse kan have for unges oplevelse af inddragelse. Lundys model suppleres som et rettighedsbaseret og praksisnært redskab, der opererer med fire nøgleelementer – rum, stemme, tilhører og indflydelse – som betingelser for reel deltagelse.

Ved at integrere disse perspektiver søger specialet at udvikle en nuanceret forståelse af, hvordan unge med erfaringer fra både Serviceloven og Barnets Lov oplever deres inddragelse, samt at belyse de mekanismer, der kan fremme eller hæmme deres reelle deltagelsesmuligheder i socialfaglige kontekster.

1.6 Valg af teori

Valget af teori i dette speciale udspringer af ønsket om at undersøge inddragelse som en praksis, der ikke blot kan forstås ud fra juridiske eller organisatoriske rammer, men som formes i spændingsfeltet mellem magt, diskurser og anerkendelse. Michel Foucaults magtbegreb er valgt, fordi det tilbyder et analytisk blik på, hvordan magt udøves i sociale relationer og institutionelle kontekster – ikke nødvendigvis gennem tvang, men via normaliserende praksisser, sprogbrug og usynlige forventninger. Foucaults begreber om diskurs og mikromagt gør det muligt at analysere de ofte subtile måder, hvorpå unge styres og former deres forståelse af sig selv og deres position i mødet med systemet (Foucault, 1975, s. 195-228).

Axel Honneths anerkendelsesteori bringes i spil for at tilføje et normativt perspektiv, der fokuserer på, hvad der bør kendetegne de relationer, unge indgår i med professionelle. Honneths tre former

for anerkendelse – kærlighed, rettigheder og solidaritet – giver en teoretisk ramme for at forstå, hvordan følelsen af at blive hørt og taget alvorligt er afgørende for unges identitet og sociale deltagelse (Honneth, 2006, s. 163-190). Sammen muliggør de to teoretiske perspektiver en kritisk og nuanceret analyse af, hvordan magt og anerkendelse er tæt forbundne i inddragelsespraksisser, og hvordan disse påvirker unges oplevelse af at have en reel stemme i beslutningsprocesser.

Laura Lundys inddragelsesmodel er valgt som analytisk redskab, fordi den tilbyder en rettighedsbaseret og struktureret tilgang til at forstå, hvordan børns og unges deltagelse konkret kan realiseres i praksis. I modsætning til bredere teoretiske forståelser, der ofte fokuserer på deltagelsens principielle betydning, bidrager Lundys model med et operationelt værktøj, der identificerer fire nødvendige dimensioner: rum, stemme, tilhører og indflydelse (Lundy, 2007, s. 933). Modellen muliggør dermed en systematisk analyse af, hvorvidt og hvordan inddragelse faktisk finder sted – og i hvilke led den potentielt svigter.

Valget af Lundy er særligt relevant i dette speciale, fordi hendes model tydeliggør, at inddragelse ikke alene handler om at høre den unges mening, men om at skabe de nødvendige strukturelle, kommunikative og relationelle forudsætninger for, at denne mening bliver hørt og får betydning. Samtidig fungerer modellen som et korrektiv til overfladisk eller symbolsk inddragelse, hvor unges stemmer kun inddrages formelt, men uden indflydelse.

I kombination med Foucaults blik for magts subtile mekanismer og Honneths normative forståelse af anerkendelse, muliggør Lundys model en tværgående analyse af både de strukturelle, relationelle og rettighedsmæssige vilkår for unges oplevelse af at være inddraget. Dermed forankres analysen i en praksisnær forståelse af deltagelse, som både er kritisk og konstruktiv.

1.7 Valg af empiri

Valget af empiri i dette speciale er baseret på ønsket om at belyse, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser i mødet med myndigheder. Empirien består primært af seks kvalitative interview med unge mellem 18 og 23 år, der har haft en sag i Københavns Kommune, Borgercenter Børn og Unge, og som har erfaring med både Serviceloven og Barnets Lov. Valget af denne målgruppe giver mulighed for at undersøge den konkrete erfaring med inddragelse, set fra de

unges perspektiv, og at analysere, hvordan deres oplevelser er præget af de magtrelationer, som Foucault beskriver, samt de anerkendelsesmønstre, som Honneth fremhæver.

Interviewene blev udformet med fokus på at afdække, hvordan de unge oplever deres rolle i beslutningsprocesserne – både før og efter Barnets Lov blev implementeret. Dette valg af empiri giver et praktisk grundlag for at analysere både de strukturelle og interpersonelle forhold, der påvirker unges inddragelse. De unges svar giver også indsigt i, hvordan magt manifesterer sig i små, hverdagslige interaktioner, og hvordan normer og diskurser om "den unge" som enten sårbar eller problematisk kan påvirke deres oplevelse af at blive hørt eller overset.

For at sikre dybdegående indsigt er der også fokus på at inkludere forskellige typer af unge med varierende baggrund, hvilket giver et nuanceret billede af de magtrelationer, der spiller sig ud i mødet med velfærdssystemet. Der er således taget højde for variation i alder, køn og tidligere oplevelser med anbringelse eller kontaktpersoner, for at kunne analysere, hvordan disse faktorer kan påvirke oplevelsen af inddragelse og anerkendelse i beslutningsprocessen.

1.8 Problemformulering

På baggrund af problemfeltet og den eksisterende empiri på området, ønsker jeg at formulere den følgende problemformulering, som specialet vil forsøge af adressere:

- Hvordan oplever unge i ungestøtte deres inddragelse i beslutningsprocesser hos Socialforvaltningen efter indførslen af Barnets Lov (2024)?

Herunder følgende underspørgsmål, som skal støtte op om at besvare den overordnede problemformulering:

- Hvilke faktorer fremmer eller hæmmer unges oplevelser af reel inddragelse i beslutningsprocesser under Barnets Lov?
- Hvordan oplever unge samspillet med myndighedspersoner i forbindelse med deres inddragelse i sagsbehandlingen?

Kapitel 2 – Det teoretiske afsæt

Inddragelsen af unge i sociale beslutningsprocesser rummer både et normativt og et magtanalytisk perspektiv, som kræver en teoretisk rammesætning, der kan belyse kompleksiteten i disse processer. For at kunne analysere, hvordan unge oplever deres inddragelse, og hvilke faktorer der fremmer eller hæmmer denne inddragelse, anvendes tre centrale teoretiske perspektiver i dette projekt: Axel Honneths anerkendelsesteori, Michel Foucaults magtteori og Laura Lundys inddragelsesmodel. Honneths teori tilbyder en forståelse af, hvorfor anerkendelse er afgørende for individers selvudvikling og sociale integration, og hvordan manglende anerkendelse kan føre til marginalisering. Foucaults magtbegreb bidrager med et blik på, hvordan magt udøves relationelt og subtilt i sociale praksisser og institutionelle rammer, hvilket har betydning for, hvordan unge positioneres i sagsbehandlingen. Endelig tilfører Lundys inddragelsesmodel en mere praksisorienteret tilgang til unges rettigheder, ved at konkretisere, hvordan reel inddragelse kan fremmes gennem strukturerede processer, der sikrer unges stemme og indflydelse. Tilsammen skaber de tre teorier et nuanceret grundlag for at forstå de dynamikker, der gør sig gældende, når unge inddrages – eller udelukkes – i beslutningsprocesser, der angår deres eget liv.

2.1 Axel Honneth – Anerkendelse

Axel Honneth er en af de mest markante tænkere inden for den kritiske socialteori og anerkendelsesteorien, som har stor betydning for forståelsen af sociale relationer og det enkelte individs position i samfundet. Honneth udviklede sin teori om anerkendelse, som er central i hans arbejde, og som i høj grad bygger på et etisk fundament. Honneths teori understreger, at anerkendelse er en grundlæggende betingelse for menneskers udvikling af selvrespekt og for en positiv social integration. Ifølge Honneth (2007, s. 42) er anerkendelse ikke blot en individuel rettighed, men et socialt nødvendigt grundlag, der gør det muligt for individer at finde deres plads i samfundet og opnå personlig værdighed. Når individer ikke bliver anerkendt, kan det føre til eksklusion og marginalisering, hvilket underminerer både deres sociale og psykologiske velvære. Honneths teori opdeler anerkendelse i tre niveauer: det interpersonelle, det institutionelle og det samfundsmæssige niveau. På det interpersonelle niveau handler anerkendelse om den respekt og bekræftelse, som individer modtager fra deres nærmeste relationer. Dette inkluderer anerkendelse i familier og blandt venner. På det institutionelle niveau er det den formelle anerkendelse, som individer modtager i det offentlige liv, især i relation til sociale institutioner såsom skoler, arbejdspladser og sundhedssystemet. På det samfundsmæssige niveau drejer det sig om de

overordnede sociale normer og rettigheder, der giver individer status som ligeværdige medlemmer af samfundet (Honneth, 2007, s. 68-70).

Honneths anerkendelsesteori kan i dette speciale give en værdifuld ramme for at forstå, hvordan unge ikke kun bør høres, men også anerkendes som ligeværdige deltagere i beslutninger, der påvirker deres liv. I Danmark har flere undersøgelser dokumenteret, at børn, der oplever en manglende anerkendelse i sociale og juridiske beslutningsprocesser, kan føle sig marginaliseret og udelukket fra samfundet (Jensen, 2014, s. 23). For eksempel understreger forskning fra VIVE (2022), at børn, der ikke oplever deres synspunkter taget seriøst i sociale sager, kan udvikle en følelse af afmagt, hvilket kan føre til en svækket tillid til institutionerne og det samfund, de er en del af.

Honneths teori om anerkendelse kan hjælpe med at belyse, hvordan unge, der ikke får mulighed for at blive anerkendt som aktive deltagere i beslutningsprocesserne, risikerer at miste følelsen af selvværd og medborgerskab. Når børn ikke anerkendes som aktører med egne rettigheder, undermineres deres identitetsdannelse og deres tilknytning til samfundet. Dette kan få negative konsekvenser for deres personlige udvikling og deres engagement i sociale relationer. På den måde bliver anerkendelse en central faktor i både børns psykiske velbefindende og deres integration i samfundet.

Honneths teori er derfor nyttig til at forstå de mekanismer, der gør sig gældende i inddragelsen af unge i beslutningsprocesser, og hvorfor det er nødvendigt, at deres rettigheder og stemme bliver respekteret. For at sikre, at unge ikke bare høres, men også anerkendes som ligeværdige medborgere, skal beslutningsprocesserne være designet til at fremme denne form for anerkendelse. Dette er vigtigt for at fremme en socialt inkluderende og demokratisk tilgang til børns rettigheder og deltagelse i deres egen sag.

2.2 Michel Foucault – Magt

Michel Foucaults magtbegreb adskiller sig fra den klassiske forståelse, hvor magt typisk betragtes som noget, én aktør besidder og udøver over en anden (Foucault, 1982, s. 786). I stedet anskuer Foucault magt som et dynamisk og relationelt fænomen, der gennemstrømmer alle sociale relationer

og institutionelle strukturer. Magt er ikke noget, man har, men noget, man gør – noget, der manifesterer sig i praksis og interaktion (Foucault, 1980, s. 98).

I Foucaults optik er magt altid relationel og situeret i konkrete sociale praksisser. Den udøves ikke kun af statslige institutioner eller autoriteter, men findes også i de små, hverdagslige relationer – det, han kalder mikromagter. Magtens udøvelse i sociale relationer, f.eks. mellem unge og socialrådgivere, sker gennem sproglige, kropslige og institutionelle praksisser, der både former og begrænser den unges handlemuligheder og selvforståelse (Foucault, 1980, s. 94).

Foucault afviser idéen om magt som udelukkende undertrykkende. I stedet fremhæver han magtens produktive karakter: Magt skaber viden, former subjektivitet og definerer, hvad der anses som normalt og legitimt (Foucault, 1977, s. 194). Når unge i sagsbehandlingen f.eks. defineres som "sårbare" eller "udadreagerende", producerer disse kategorier ikke blot viden, men også bestemte handlemønstre og forventninger – både for systemet og for den unge selv (Foucault, 1972, s. 211).

Denne sammenhæng mellem magt og viden er central i Foucaults tænkning og formuleres gennem begrebet diskurs. Diskurser er systemer af viden og sprogbrug, som afgrænser, hvad der kan siges, gøres og tænkes inden for et givet felt. Når et barn bliver konstrueret diskursivt som "afvigende" eller "i risiko", virker dette konstituerende for dets identitet og position i det sociale system (Foucault, 1998, s. 93).

Et centralt billede på Foucaults magtbegreb er panoptikon-metaforen, der bygger på Jeremy Bentham's fængselsdesign. Foucault anvender denne metafor for at beskrive moderne magtformer, hvor internaliseret overvågning får individer til at regulere deres egen adfærd. I konteksten af unge betyder det, at de tilpasser sig systemets forventninger, ikke nødvendigvis fordi de bliver tvunget, men fordi de oplever konstant vurdering og usynlig kontrol (Foucault, 1977, s. 201).

Magt udøves også gennem mikrosituationer – de små handlinger og interaktioner, der udspiller sig i hverdagen. Foucault peger på, hvordan magt manifesterer sig i den måde, spørgsmål stilles på, i hvilke svar der anerkendes som gyldige, og hvilke der afvises. I socialfaglige sammenhænge betyder det, at selv strukturen af en samtale mellem en rådgiver og en ung person kan være magtudøvende og forme den unges oplevelse af at blive hørt (Foucault, 1980, s. 119).

På trods af magtens gennemgribende karakter fastholder Foucault, at hvor der er magt, er der også modstand (Foucault, 1982, s. 780). Modstand kan manifestere sig som kritik, spørgsmål eller afvisning af systemets kategoriseringer. For unge i kontakt med det sociale system kan modstand være en måde at kræve anerkendelse og definere sig selv uden for de institutionelle rammer, der tilbydes.

I forlængelse heraf kan Axel Honneths teori om anerkendelse bidrage med en normativ forståelse af, hvordan relationer mellem professionelle og unge bør være præget af gensidighed og respekt. Honneth identificerer tre former for anerkendelse – kærlighed, rettigheder og solidaritet – som fundamentale for individets identitetsudvikling og sociale deltagelse. Fravær af anerkendelse kan føre til krænkelse og marginalisering (Honneth, 2006, s. 165).

I en socialfaglig kontekst betyder det, at inddragelse ikke må reduceres til formalia eller et punkt på dagsordenen. ”Ægte” inddragelse forudsætter, at unge bliver mødt med lydhørhed, og at deres perspektiver faktisk indgår i beslutningsprocesserne. Ellers risikerer det at blive en form for symbolsk magtudøvelse, hvor deltagelsen blot bliver en illusion uden reel betydning for den unges liv.

Foucaults magtbegreb tilbyder dermed en ramme til at forstå de ofte usynlige mekanismer, der former unges møde med velfærdssystemet, mens Honneths teori understreger vigtigheden af, at disse møder også rummer mulighed for anerkendelse og deltagelse på egne præmisser. Sammen giver disse perspektiver et nuanceret blik på, hvordan magt og anerkendelse er centrale faktorer i arbejdet med unges inddragelse.

2.3 Laura Lundy – Inddragelse

Laura Lundy er en fremtrædende forsker inden for børns rettigheder, særligt kendt for sin teoretiske model for børns inddragelse i beslutningsprocesser. Lundys inddragelsesmodel bygger på FN's Børnekonvention, særligt artikel 12, som slår fast, at børn har ret til at blive hørt i alle forhold, der vedrører dem. Lundy (Lundy, 2007, s. 933) påpeger, at inddragelse ikke blot handler om at give børn mulighed for at ytre sig, men om at sikre, at deres synspunkter tages alvorligt og reelt påvirker

beslutningsprocesserne. Hendes model fremhæver fire centrale dimensioner – rum, stemme, tilhører og indflydelse – som tilsammen udgør en helhedsforståelse af, hvad ægte inddragelse indebærer.

Rum henviser til nødvendigheden af at skabe trygge og relevante rammer, hvor børn får mulighed for at udtrykke deres synspunkter. Dette indebærer ikke kun fysiske rum, men også sociale og institutionelle betingelser, som fremmer deltagelse. Stemme handler om at give børn de nødvendige informationer, støtte og redskaber, der gør dem i stand til at formulere deres holdninger og ønsker. Tilhører betyder, at børnenes udtalelser skal mødes af beslutningstagere, der er forpligtet til at lytte og tage børnenes perspektiver alvorligt. Endelig adresserer indflydelse kravet om, at børns synspunkter skal have reel indflydelse på beslutningsprocesser og ikke blot indsamles uden videre indflydelse (Lundy, 2007, s. 934).

Lundy advarer imod en overfladisk tilgang til inddragelse, hvor børn kun formelt får mulighed for at tale uden at deres udtalelser får reel betydning. Hun understreger, at inddragelse skal være både proces- og resultatfokuseret: Børn skal ikke blot høres, men deres udsagn skal indgå aktivt i de beslutninger, der træffes på deres vegne. I den forbindelse påpeger Lundy, at voksne professionelle, herunder sagsbehandlere, bærer et særligt ansvar for at sikre, at hvert led i modellen er opfyldt – ellers risikerer børns deltagelse at blive reduceret til symbolsk gestus uden reelt demokratisk indhold (Lundy, 2007, s. 938).

I relation til denne opgaves fokus på unges inddragelse i sagsbehandlingsprocesser giver Lundys model en klar analytisk ramme for at vurdere kvaliteten af inddragelsen. F.eks. kan man analysere, om der er skabt reelle rum for børns stemmer, om børn har fået tilstrækkelig støtte til at kunne ytre sig, om deres synspunkter bliver taget imod af kompetente beslutningstagere, og om disse synspunkter faktisk påvirker sagens udfald. Som forskning peger på (Børns Vilkår, 2024, s. 17), oplever mange børn i socialforvaltningen, at deres stemmer sjældent får konkret betydning for beslutningerne – hvilket ifølge Lundy udgør et brud på deres rettigheder.

Lundys model skaber således et vigtigt korrektiv til praksis, hvor inddragelse ofte forstås for snævert eller primært formalistisk. Ved at anvende hendes fire dimensioner som vurderingskriterier kan man synliggøre, om børn reelt deltager i deres egne sager, eller om deres deltagelse forbliver overfladisk. Lundys tilgang komplementerer Honneths fokus på anerkendelse og Foucaults magtanalyse ved at insistere på, at børn ikke blot skal inkluderes i eksisterende beslutningsstrukturer, men også have reel mulighed for at præge dem.

Kapitel 3 – Videnskabsteori og metode

I dette afsnit vil den videnskabsteoretiske og metodiske tilgang blive præsenteret. Til at starte med vil jeg redegøre for hvorfor jeg har valgt hermeneutikken som den videnskabsteoretiske tilgang i specialet og hvordan tilgangen påvirker fortolkningsprocessen under analysen. Dernæst vil jeg i afsnittet redegøre for det metodiske valg med udgangspunkt i problemfeltet og problemformuleringen. Ydermere vil jeg redegøre for den kvalitative metode og brugen af kvalitative interviews som min dataindsamling. Til sidst vil jeg skrive om de etiske overvejelser der har været forbundet med de valgte metoder, herunder GDPR og samtykke fra informanterne.

3.1 Hermeneutikken

Hermeneutikken er en videnskabsteoretisk tilgang, der fokuserer på forståelse og fortolkning af menneskelige handlinger, erfaringer og sociale fænomener. Denne tilgang er særligt relevant, når man arbejder med emner, der omhandler individers subjektive oplevelser, som for eksempel hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser. Hermeneutikken giver mulighed for at forstå, hvordan individer giver mening til deres oplevelser i en specifik social og kulturel kontekst, og hvordan disse meninger bliver formet af deres egne livsforhold og sociale relationer (Juul, 2012, s. 129).

Valget af hermeneutik som tilgang i mit speciale er drevet af ønsket om at forstå de unges subjektive perspektiver på deres inddragelse i beslutningsprocesser. Hermeneutikken tillader en dybdegående udforskning af de oplevelser, de unge selv udtrykker, og det giver mulighed for at belyse de underliggende betydninger og følelser, som informanterne knytter til deres erfaringer. Når man arbejder med interviews som datakilde, er det centralt at forstå de interviewedes udtalelser som meningsbærende, og hermeneutikken tilbyder en systematisk måde at arbejde med disse på, så man ikke blot opfatter dem som fakta, men som noget, der kræver fortolkning. Dette gør hermeneutikken særlig velegnet til at forstå, hvordan unge oplever at blive hørt og anerkendt i beslutningsprocesser. Den hermeneutiske tilgang understøtter, at forståelse ikke er en lineær eller objektiv proces, men en kontinuerlig dialog mellem forskeren og de data, der indsamles. Hermeneutikken understreger betydningen af, at forskeren ikke blot skal fortolke dataene på en objektiv måde, men at der er et aktivt forhold mellem den viden og de forforståelser, som forskeren bringer ind i forskningsprocessen, og den nye viden, der skabes gennem fortolkningen (Juul, 2012, s. 129). Dette

betyder, at mine egne forforståelser – for eksempel min forståelse af lovgivningen og børn og unges rettigheder – spiller en rolle i, hvordan jeg fortolker de unges udsagn.

En væsentlig del af hermeneutikken er begrebet om "den hermeneutiske cirkel", som beskriver, hvordan forståelsen af en del (for eksempel et interviewudrag) er tæt knyttet til forståelsen af helheden (for eksempel de unges samlede oplevelser og deres kontekst). Dette betyder, at jeg under analysen konstant skal bevæge mig frem og tilbage mellem de enkelte data og den større sammenhæng, de indgår i. Jeg skal derfor ikke kun fokusere på de enkelte udsagn, men også på, hvordan de relaterer sig til den samlede forståelse af, hvordan unge oplever deres inddragelse. Denne tilgang gør det muligt at få en nuanceret og dybdegående forståelse af de unges oplevelser, og hvordan de oplever at blive anerkendt i beslutningstagningen.

Desuden indebærer hermeneutikken, at der ikke findes én objektiv sandhed i de unges udsagn. I stedet vil der være flere forskellige perspektiver og fortolkninger, som kan give forskellige indsigter i, hvordan de unge forstår deres inddragelse. I forbindelse med mit speciale betyder det, at jeg skal forholde mig åbent og reflekteret til, hvordan de unge selv fortolker deres situation og de beslutningsprocesser, de er en del af.

I forhold til analysen af interviewene vil hermeneutikken påvirke fortolkningsprocessen ved at opfordre mig til at se på de unges udsagn som meningsfulde på deres egne præmisser. Jeg skal forstå, hvad de unge mener med de ord, de bruger, og hvad de føler om deres inddragelse. Dette kræver, at jeg ikke kun ser på, hvad de siger, men også hvordan og hvorfor de siger det. Ifølge Sørensen (Sørensen, 2009) er fortolkning i hermeneutisk forstand ikke en simpel oversættelse af data til objektive kendsgerninger, men en akt af forståelse, der kontinuerligt kræver, at jeg engagerer mig med dataene og søger nye fortolkninger i takt med, at jeg opdager nye betydninger. Sammenfattende giver hermeneutikken mig en metode til at forstå de unges subjektive oplevelser på en dybdegående og nuanceret måde. Den hermeneutiske cirkel og vigtigheden af forforståelse og fortolkning sikrer, at min analyse er reflektiv og åben for flere perspektiver. Dette er afgørende for at kunne besvare min problemformulering om, hvordan unge oplever deres inddragelse under Barnets Lov, da det muliggør en forståelse af deres oplevelser, som er tættere på deres egen opfattelse af virkeligheden (Juul, 2012, s. 129).

3.2 Forforståelser

I hermeneutikken forstås forforståelser som de perspektiver, erfaringer og viden, jeg som forsker bringer med mig ind i undersøgelsen. Disse forforståelser kan have en afgørende betydning for, hvordan jeg fortolker og forstår de data, jeg indsamler, og de udtalelser, som informanterne giver. Det er vigtigt at være opmærksom på disse forforståelser, da de kan påvirke, hvordan jeg interagerer med dataene og tolker de unges oplevelser. I dette afsnit vil jeg reflektere over de forforståelser, jeg måtte have skabt mig i forbindelse med min undersøgelse af børns og unges inddragelse efter indførelsen af Barnets Lov, og hvordan disse kan påvirke min fortolkningsproces (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 309).

Jeg har valgt at undersøge, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser under de nye rammer af Barnets Lov. En af mine forforståelser er, at lovens intentioner om at styrke børns rettigheder og deres mulighed for at blive hørt vil have en positiv indvirkning på deres oplevelse af inddragelse. Denne opfattelse stammer fra den politiske og offentlige diskurs om Barnets Lov, hvor der ofte er et fokus på, at loven skal give børn og unge en stærkere stemme i beslutningsprocesser. Jeg har således en forventning om, at de unge vil udtrykke en oplevelse af at blive mere anerkendt og hørt i beslutningstagningen. Jeg er dog opmærksom på, at denne forforståelse kan føre til en bias i fortolkningen, hvis jeg søger beviser, der kun understøtter denne opfattelse, og dermed kan overse mulige negative erfaringer med inddragelsen.

En anden forforståelse, jeg bringer med mig, er, at børn og unge i høj grad ønsker at blive hørt og anerkendt i beslutningsprocesser, og at deres inddragelse er afgørende for deres trivsel og udvikling. Jeg har baseret denne opfattelse på tidligere forskning, som understreger vigtigheden af at inddrage børn i beslutninger, der vedrører dem, og hvordan dette kan have en positiv effekt på deres følelse af autonomi og ejerskab (VIVE, 2022). Jeg er dog opmærksom på, at de unges oplevelser ikke nødvendigvis altid matcher mine egne forventninger om, hvad de ønsker. Det er muligt, at nogle unge ikke føler behov for eller ikke ønsker at blive involveret i beslutningstagning, og det er vigtigt, at jeg holder mig åben for disse perspektiver i analysen.

Derudover har jeg en forforståelse om myndighedspersonernes rolle i beslutningsprocessen. Jeg forventer, at myndighedspersoner enten vil være støttende og anerkendende i deres tilgang til børns inddragelse, eller at de vil være præget af bureaukratiske og distancerede tilgange, som kan hæmme

en reel inddragelse. Denne forforståelse stammer fra min viden om de strukturelle rammer og praksisser, som ofte præger arbejdet med udsatte børn og unge. Hvis jeg på forhånd ser myndighedspersoner som enten en hindring eller en hjælper, kan det påvirke, hvordan jeg tolker de unges oplevelser med disse aktører.

En væsentlig forforståelse, jeg har skabt mig, er, at Barnets Lov vil have en markant positiv indvirkning på børns og unges oplevelser af inddragelse, da loven ekspliciterer børns rettigheder og understreger, at deres stemme skal høres i beslutningsprocesserne. Denne forforståelse er blevet forstærket gennem politiske diskurser og evalueringer af loven, som ofte fremhæver lovens positive intentioner. Det er dog nødvendigt at være opmærksom på, at lovens implementering måske ikke altid lever op til de idealer, der er fastlagt i lovgivningen, og at der kan opstå praksis, hvor børn og unge stadig føler sig overset eller ikke tilstrækkeligt inddraget, selv om lovens intentioner er gode. Jeg er derfor forberedt på, at dataene kan afsløre både positive og negative erfaringer med Barnets Lov, og jeg undgår at tilpasse min analyse til kun at bekræfte de positive forforståelser, jeg måtte have.

Endelig har jeg som forsker også mine egne perspektiver og erfaringer, som kan påvirke, hvordan jeg fortolker de unges udsagn. Jeg forsøger at undgå at tillægge større vægt på bestemte udsagn, der stemmer overens med mine forforståelser, og jeg forsøger at lade vær med at undlade at inddrage udsagn, der ikke passer ind i min oprindelige forståelse. Såfremt jeg ikke var opmærksom på dette, ville det være en udfordring, da det er nødvendigt at forholde sig kritisk til ens egne forforståelser og konstant være opmærksom på, hvordan disse påvirker den måde, jeg fortolker dataene på. Hermeneutikken understreger netop, at fortolkningen er en kontinuerlig proces, hvor forståelsen udvikles i samspillet mellem forsker og data, og at man som forsker skal være opmærksom på, hvordan ens forforståelser kan forme, hvad man ser og forstår i dataene (Sørensen, 2009).

I hermeneutisk forstand betyder det, at jeg i analysen skal være reflektiv og opmærksom på, hvordan mine egne forforståelser kan påvirke fortolkningen af de unges udsagn. Jeg skal forsøge at holde disse forforståelser i baghovedet og lade de unges perspektiver og erfaringer guide fortolkningen, så jeg kan få en dybere og mere nuanceret forståelse af, hvordan de oplever deres inddragelse under Barnets Lov.

3.3 Empiriske overvejelser og undersøgelsesmetode

I dette afsnit vil jeg redegøre for de empiriske overvejelser og den undersøgelsesmetode, jeg har valgt at anvende i min undersøgelse. For at belyse problemformuleringen og de understøttende forskningsspørgsmål har jeg valgt at benytte en kvalitativ metode, da denne tilgang giver mulighed for at forstå de unges subjektive oplevelser og perspektiver i dybden (Brinkmann & Kvale, 2015).

Kvalitative interviews og etiske refleksioner

Jeg har valgt kvalitative interviews som den primære metode til at indsamle data, da denne metode er særlig velegnet til at indfange de dybere og mere nuancerede oplevelser, som unge har i relation til deres inddragelse i beslutningsprocesser. Kvalitative interviews giver mulighed for at skabe et tillidsfuldt rum, hvor de unge kan udtrykke deres tanker, følelser og erfaringer i egne ord (Brinkmann & Kvale, 2015). Dette er især vigtigt i et studie, hvor deltagernes subjektive erfaringer og individuelle perspektiver er centrale for at kunne forstå, hvordan de oplever deres inddragelse.

Jeg har valgt semistrukturerede interviews som interviewmetode, hvilket giver en vis fleksibilitet i forhold til, hvordan interviewet forløber. Semistrukturerede interviews betyder, at jeg har udarbejdet en interviewguide med nogle grundlæggende spørgsmål, men samtidig har jeg også mulighed for at følge op på de svar, der gives, og tilpasse interviewet til den enkelte deltager (Denscombe, 2010). Denne metode giver mig mulighed for at få en dybdegående forståelse af, hvordan unge oplever deres inddragelse, samtidig med at jeg kan sikre, at jeg får belyst de aspekter, der er relevante for min problemformulering.

Desuden har jeg haft flere overvejelser omkring hvilket fokus jeg skulle skrive mit speciale med, og jeg er kommet frem til, at det gav mening for mig at undersøge problemstillingen med et borgerperspektiv, eftersom jeg i samarbejde med min gruppe på 2. semester, skrev om samme problemstilling, bare i rådgiverperspektiv, for at få et indblik i, hvordan børne- og ungerådgivere mener, at de har implementeret Barnets Lov i praksis. Jeg udelukker derfor perspektivet fra andre aktører, såsom ledere, børne- og ungerådgivere, familiebehandlere, kontaktpersoner, anbringelsessteder mm. og fokuserer udelukkende på sagsbehandlingsprocesserne i samspillet med den unge samt deres egen oplevelser af inddragelse.

En af mine etiske overvejelser bestod blandt andet også af, om det ville være etisk korrekt at benytte min egen arbejdsplads til at finde de relevante informanter, hvilket jeg ikke mente var etisk korrekt. Jeg valgte at gå andre veje, da jeg vil fremstå så neutral og troværdig som muligt.

Refleksion over anvendelse af generativ kunstig intelligens (GAI)

I arbejdet med dette speciale, har generativ kunstig intelligens (GAI), specifikt ChatGPT, været anvendt som et støtteværktøj i udvalgte dele af skriveprocessen. Anvendelsen har især omfattet sproglig sparring, idéudvikling og assistance i omformuleringer med henblik på at sikre en klar og akademisk formidling af komplekse analyser. GAI er ikke blevet brugt til at generere indhold, men udelukkende som et redskab til at kvalificere min egen formulering og strukturering af specialets pointer.

Særligt i arbejdet med at præcisere og sammenfatte teoretiske perspektiver fra Honneth, Foucault og Lundy har GAI fungeret som et refleksionsrum, hvor jeg som forfatter har kunnet afprøve forskellige sproglige tilgange. De faglige vurderinger, analytiske greb og fortolkninger af de unges udsagn er dog udelukkende foretaget af mig. Min anvendelse af GAI har været kritisk og selektiv, og jeg har sikret, at al anvendelse er forankret i en selvstændig akademisk dømmekraft og loyalitet over for empirien.

Metodisk betragter jeg anvendelsen af GAI på lige fod med andre valg i opgaven, f.eks. den kvalitative interviewmetode og den teoretiske rammesætning. På samme måde som disse valg, tjener brugen af GAI som et redskab til at styrke specialets faglige kvalitet og refleksionsdybde – ikke som en erstatning for, men som et supplement til min egen akademiske proces.

3.4 Præsentation af informanter

Jeg har interviewet seks unge mellem 18-23 år, hvilket svarer til et relativt lille, men fokuseret udvalg. Jeg har valgt at inkludere unge, som har erfaring med at være en del af beslutningsprocesser i forbindelse med deres sag under Barnets Lov, og som er i stand til at reflektere over både deres tidligere erfaringer under Serviceloven og deres nuværende oplevelser efter indførelsen af Barnets Lov. Jeg har desuden taget højde for et diversificeret udvalg af deltagere, der repræsenterer

forskellige baggrunde og livserfaringer, så jeg kan få et bredt og nuanceret billede af, hvordan unge i forskellige situationer oplever inddragelsen.

Deltagerne blev rekrutteret gennem samarbejde med relevante institutioner og organisationer, som arbejder med unge i udsatte positioner. Denne tilgang sikrer, at jeg får adgang til en målgruppe, der har erfaringer, der er relevante for min problemstilling, samtidig med at jeg overholder etiske retningslinjer for forskning med sårbare grupper (Polit & Beck, 2017). Jeg har fundet mine informanter ved at lave et søgende opslag på platformen LinkedIn, hvorefter der var to institutioner i Københavns Kommune, der henvendte sig, med ønsket om at hjælpe med interviews. Her var der i hver institution tre unge, der ville deltage i et interview.

Forinden jeg fandt frem til mine informanter, forsøgte jeg også at finde mine informanter gennem diverse afdelinger af Din Sociale Indgang (Tidligere Borgercenter Børn og Unge) og andre kommuner, både pr. telefon og mail, dog uden held med at komme i mål med interviews.

Forneden vil jeg præsentere mine informanter, dog er de naturligvis efter eget ønske og etiske principper anonymiseret, hvorfor de er givet et fiktivt navn igennem specialet.

Kort beskrivelse af informanter

Emma (19 år)

Emma har været anbragt i plejefamilie siden hun var 14 år og bor i dag i egen lejlighed med ungestøtte. Hun går på HF og har en kontaktperson, der bistår hende i hverdagen. Emma beskrives som reflekteret og sensitiv over for de relationer, hun indgår i med voksne. Hendes fortælling præges af både positive og negative erfaringer med inddragelse, og hun lægger stor vægt på betydningen af at blive mødt med forståelse og tid til dialog.

Amira (19 år)

Amira har boet på opholdssted gennem flere år og bor nu i en udslusningslejlighed. Hun går på HF og bruger sin fritid på at skrive raptekster, hvilket hun oplever som en måde at udtrykke sig selv og bearbejde oplevelser. Amira fremstår som engageret og bevidst om sin ret til at blive hørt. Hun lægger særlig vægt på de voksne, der har taget sig tid til at forklare og lytte, og hun har erfaring med både formel og reel inddragelse.

Jonas (22 år)

Jonas har tidligere været anbragt på opholdssted og senere i udslusning. Han bor nu alene og arbejder som lagermedarbejder. Han beskriver sit møde med systemet som præget af vekslende støtte og skiftende sagsbehandlere. Jonas fremhæver især én tidligere sagsbehandler, der gjorde en positiv forskel. Samtidig udtrykker han kritik af mødeformer og beslutningsprocesser, som han ofte oplevede som ekskluderende. Han reflekterer over, hvordan hans stemme blev tolket og modtaget i systemet.

Malik (20 år)

Malik har erfaring fra både plejefamilie og opholdssted og bor i dag i egen lejlighed med ungestøtte. Han går på HF, hvor han tager enkeltfag og interesserer sig derudover for musik og fodbold. Malik beskriver en ambivalent oplevelse med inddragelse: nogle fagpersoner har været lydhøre og nærværende, mens andre har handlet uden at inddrage ham. Han giver udtryk for at føle sig som “en brik i et spil” og understreger vigtigheden af tydelig kommunikation og reel medbestemmelse.

David (18 år)

David har autisme og har været anbragt på et specialiseret opholdssted for unge med særlige behov. I dag bor han i en bolig for unge med autisme og har kontakt til en sagsbehandler og pædagogisk personale. David bruger musik og computerspil som frirum og udtryksform. Han føler ofte, at hans stemme ikke bliver taget alvorligt, og oplever, at beslutninger træffes uden reel inddragelse. Han efterlyser, at fagpersoner tager højde for hans kommunikationsbehov og perspektiver.

Maja (19 år)

Maja har tidligere været anbragt på et opholdssted, men bor nu hos en plejefamilie med støtte i form af ungestøtte. Hun står over for at skulle påbegynde en uddannelse og har et aktivt hashmisbrug, som hun selv nævner som en faktor, der påvirker hendes relationer og oplevelse af systemet. Maja beskriver inddragelse som noget, der ofte sker for sent og uden tydelig betydning. Hun oplever også at blive misforstået og tolket gennem sin adfærd, fremfor at blive mødt med åbenhed og nysgerrighed.

3.5 Bearbejdning af empiri og transskribering

Transskribering er processen, hvor de gennemførte interviews bliver skrevet ordret ned. Dette skridt er en forudsætning for en grundig analyse, da det gør det muligt at have et præcist tekstgrundlag at arbejde ud fra. I min undersøgelse vil jeg gennemføre en ordret transskribering af interviewene, hvor hver enkelt deltager bliver citeret nøjagtigt, som de har udtrykt sig i interviewet. Dog vil tænkepauser, udtryk, host og andet fylde ikke fremgå af transskriberingen (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 238).

Transskriberingen vil ske under strikse etiske retningslinjer, hvor anonymisering af deltagerne er en prioritet. Alle personlige oplysninger, der kan identificere deltagerne, vil blive fjernet eller ændret, og de transskriberede data vil blive opbevaret sikkert i overensstemmelse med gældende databeskyttelsesregler.

Når transskriberingsprocessen er afsluttet, begynder den videre bearbejdning af empirien.

Bearbejdning af empiri omfatter flere faser, hvor dataene bliver organiseret, kategoriseret og klargjort til analyse. I første omgang vil jeg gennemgå de transskriberede interviewdata for at få et overblik over indholdet. Jeg vil tage noter om de centrale temaer, der fremstår i interviewene, og begynde at identificere de vigtigste udsagn, som knytter sig til mit forskningsspørgsmål om børns og unges oplevelser af inddragelse i beslutningsprocesser.

En vigtig del af bearbejdningen er kodning. I denne fase vil jeg anvende en åben kodningsproces, hvor jeg skaber koder for de relevante udsagn i dataene. Koderne vil være både induktive, baseret på det, der kommer frem i interviewene, og deduktive, hvor jeg bruger begreber fra den teoretiske ramme, som anerkendelsesteorien, til at organisere dataene (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 261-262).

Ved hjælp af kodning bliver det muligt at kategorisere og tematisere de store mængder data, så de kan blive bearbejdet på en systematisk måde.

Når dataene er blevet bearbejdet og kodet, vil jeg begynde at søge efter mønstre og sammenhænge i dataene, der kan hjælpe med at belyse de centrale forskningsspørgsmål. Denne proces af tematisering og kategorisering vil danne grundlag for den videre analyse, hvor jeg vil anvende en hermeneutisk fortolkningsramme til at forstå de unges oplevelser af inddragelse i beslutningsprocesser.

3.6 Analysestrategi

I min analyse af de unges oplevelser af inddragelse i beslutningsprocesser efter indførelsen af Barnets Lov (2024), vil jeg benytte mig af en tematisk analyse. Tematisk analyse er en fleksibel og systematisk metode til at identificere, analysere og rapportere mønstre (temaer) indenfor kvalitative data (Brinkmann & Kvale, 2015, s. 258). Denne metode er velegnet til at undersøge, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser, da den giver mulighed for at fange de underliggende betydninger og perspektiver, der er af relevans for min problemstilling. Tematisk analyse består af flere trin, som hjælper mig med at organisere og bearbejde de transskriberede data. Først og fremmest vil jeg læse dataene grundigt igennem for at få en overordnet forståelse af, hvad der fremstår som centrale temaer i interviewene. Jeg vil derefter begynde at kode dataene, hvor jeg markerer relevante udsagn og begreber, der relaterer sig til mine forskningsspørgsmål. Dette kan være konkrete udsagn om inddragelsen i beslutningsprocessen, oplevelsen af at blive hørt eller aspekter af samspillet med myndighedspersoner.

Kodning og tematisk organisering

Kodningen vil være både induktiv og deduktiv. Den induktive kodning vil være baseret på de mønstre og temaer, der fremkommer direkte i interviewene, uden at jeg på forhånd definerer kategorier. Den deduktive kodning vil derimod være baseret på eksisterende teorier og begreber, såsom Axel Honneths anerkendelsesteori, som jeg bruger til at analysere, hvordan de unges oplevelse af anerkendelse og inklusion kan påvirke deres oplevelser af inddragelse i beslutningsprocessen (Honneth, 2003). Dette betyder, at jeg vil anvende anerkendelse som et analytisk værktøj til at undersøge, hvordan de unge opfatter deres position i mødet med de offentlige myndigheder.

Når kodningen er afsluttet, vil jeg gruppere koderne i større temaer, der kan belyse de centrale forskningsspørgsmål. Dette trin i analysen hjælper mig med at opbygge en struktur for analysen, hvor jeg kan se, hvordan forskellige elementer af de unges oplevelser hænger sammen. Jeg vil derefter begynde at analysere disse temaer i dybden, hvor jeg fokuserer på, hvordan de relaterer sig til hinanden og hvordan de belyser de konkrete problemstillinger i min problemformulering.

Teoretisk fortolkning

En central del af analysen er fortolkningen af de tematiserede data gennem en teoretisk ramme baseret på Honneths anerkendelsesteori (Honneth, 2003). Jeg vil bruge Honneths dimensioner til at forstå, hvordan de unge oplever anerkendelse i mødet med myndighederne, og hvordan dette påvirker deres oplevelser af inddragelse i beslutningsprocessen.

Yderligere inddrages Foucaults (1977) magtbegreb, som belyser, hvordan magtrelationer kan skabe barrierer for reel inddragelse. Når myndighederne kontrollerer beslutningernes rammer og sprog, kan de unge føle, at deres deltagelse er overfladisk. Lundys (2007) model for inddragelse understøtter dette ved at understrege, at inddragelse ikke kun er en ret, men en aktiv proces, hvor unge skal kunne påvirke beslutningernes udfald.

Sammen giver disse teorier en ramme for at vurdere, om de unges inddragelse er reel, eller om de blot er blevet hørt uden egentlig indflydelse.

Validitet og troværdighed i analysen

For at sikre validiteten og troværdigheden af min analyse vil jeg anvende flere strategier. Først og fremmest vil jeg arbejde med at sikre transparens i min analyse ved klart at beskrive de metoder og beslutninger, der er taget i bearbejdningen af dataene. Jeg vil også arbejde med at sikre, at min fortolkning af dataene ikke er farvet af mine egne forforståelser ved at være opmærksom på min rolle som forsker og aktivt engagere mig i refleksion over, hvordan mine egne erfaringer og perspektiver kan påvirke analysen. Jeg vil desuden anvende triangulering ved at sammenholde data fra forskellige interviewpersoner for at få et bredere og mere nuanceret billede af de unges oplevelser.

Kapitel 4 – Analyse

I denne analyse undersøges, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser efter indførelsen af Barnets Lov (2024). Analysen tager udgangspunkt i unge med erfaringer fra både Serviceloven og Barnets Lov og sigter mod at afdække de faktorer, der fremmer eller hæmmer deres oplevelse af reel inddragelse i disse processer. Gennem en kombination af kvalitative interviewdata og teoretiske perspektiver belyses de mekanismer, der præger unges interaktion med

myndighedspersoner, samt hvordan deres oplevelser af inddragelse kan være enten styrkende eller begrænsende.

I denne analyse anvendes tre centrale teoretikere. Michel Foucaults magtteori belyser, hvordan magt udøves i relationelle kontekster, og hvordan det sociale system kan forme unges oplevelse af kontrol og deltagelse. Axel Honneths anerkendelsesteori giver et kritisk-normativt perspektiv på, hvordan manglende anerkendelse i beslutningsprocesser kan føre til marginalisering, mens Laura Lundys inddragelsesmodel tilføjer et praktisk og rettighedsbaseret perspektiv, der fremhæver, hvordan inddragelse kan realiseres gennem strukturerede og meningsfulde processer. Sammen skaber disse teoretiske tilgange et nuanceret grundlag for at forstå de dynamikker, der præger unges oplevelse af at blive inddraget i beslutninger, der vedrører deres eget liv, og hvordan systemets magtstrukturer både kan fremme og hæmme deres reelle deltagelse.

Analysen er opdelt i to analysedele, som hver især besvarer en problemstilling. Opdelingen af analysen i to separate dele er en bevidst metodisk beslutning, der giver mulighed for at besvare de specifikke problemstillinger, som specialet søger at adressere. Hver del af analysen er konstrueret til at undersøge et konkret aspekt af de unges oplevelser af inddragelse i beslutningsprocesser, og de to dele afspejler de forskellige fokusområder i undersøgelsen, under problemformuleringen.

Den første del af analysen har fokus på, hvordan børn og unge oplever samspillet med myndighedspersoner og deres indflydelse i beslutningsprocesserne. Dette afspejler problemstillingen om, hvordan unge oplever inddragelsen i sagsbehandlingen, og hvordan de professionelles praksis påvirker deres følelse af anerkendelse og deltagelse. I denne del anvendes teori om magt, anerkendelse og relationer for at forstå de dynamikker, der ligger til grund for de unges oplevelser af inddragelse.

Den anden del af analysen bygger på en videreudvikling af de centrale temaer fra den første del og går i dybden med, hvordan Barnets Lov har påvirket den unges oplevelse af inddragelse, samt hvordan den professionelle praksis er ændret efter lovens indførsel. Her undersøges, om lovens implementering har medført reelle forandringer i, hvordan unge bliver inddraget og hørt i beslutninger, og hvordan dette er relateret til både deres rettergangsstatus og den praktiske udførelse af deres sagsbehandling.

Opdelingen giver en klar struktur, som både understøtter den teoretiske ramme og muliggør en detaljeret undersøgelse af de komplekse faktorer, der spiller ind i de unges oplevelser af inddragelse. Samtidig sikrer det, at hver problemstilling bliver besvaret i dybden, uden at analysen bliver for bred eller diffus.

4.1 Analysedel 1 – Faktorer der fremmer eller hæmmer unges oplevelser af inddragelse

I følgende analysedel, vil jeg forsøge at besvare følgende problemstilling: ”Hvilke faktorer fremmer eller hæmmer unges oplevelse af reel inddragelse i beslutningsprocesser under Barnets Lov?”

Inddragelse af unge i sociale indsatser er en grundpille i moderne velfærdsarbejde og har med Barnets Lov (2024) fået en fornyet juridisk og politisk tyngde. Ifølge lovens § 4 skal barnet eller den unge inddrages i alle beslutninger, der vedrører deres liv, i et omfang der svarer til deres alder og modenhed (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 16). I denne analysedel undersøges, hvilke faktorer der fremmer eller hæmmer de unges oplevelse af reel inddragelse, med afsæt i seks kvalitative interview og teoretisk inspireret af Michel Foucaults magtanalytik, Axel Honneths teori om anerkendelse og Laura Lundys inddragelsesmodel.

Inddragelse som oplevelse: mellem form og virkelighed

Selvom unge i stigende grad bliver inviteret ind i beslutningsprocesser, viser de kvalitative interviews, at oplevelsen af reel indflydelse varierer betydeligt. Jonas på 22 år, som har været anbragt siden han var 16 år gammel, og aktuelt har sin egen lejlighed, beskriver det således:

Jeg følte, at det meste bare blev bestemt hen over hovedet på mig. Jeg blev informeret bagefter, ikke spurgt før. F.eks. da jeg skulle flytte værelse på opholdsstedet – det var noget de bare havde aftalt, uden at høre mig. Det var frustrerende, fordi jeg havde bygget noget tryghed op (Interview 3, Jonas, s. 8).

Jonas fortæller desuden i interviewet, at han fik lov til at sige nogle ting, men at det føltes for ham som om, at det var for sent, eftersom de allerede havde besluttet det meste. Denne oplevelse af at få taletid uden reel betydning kan analyseres via Lundys model, hvor

begreberne stemme og indflydelse er afgørende. Ifølge Lundy (2007, s. 933) er det ikke nok, at barnet får mulighed for at ytre sig – der skal også være tilhørere, og det udtalte skal tillægges vægt i beslutningsprocessen. I Jonas' tilfælde fremstår inddragelsen som symbolsk snarere end reel. Foucault beskriver, hvordan moderne magt opererer gennem subtile former for styring snarere end åben tvang (Foucault, 1980, s. 98). Når unge som Jonas får adgang til at ytre sig, men ingen reel påvirkningskraft, fungerer det som en form for disciplinerende magt, hvor det ser demokratisk ud, men reelt er kontrolleret. Det bliver en form for pseudo-deltagelse, der risikerer at underminere hans tillid til systemet. Denne oplevelse af systematisk inddragelse bekræftes af Maja på 19 år, som bor hos en plejefamilie, og har boet der siden hendes 14. år:

Der var mange voksne, der talte om mig, men det var sjældent, de spurgte mig, hvad jeg egentlig mente. Det føltes som om, de bare gjorde, hvad de troede var bedst for mig, uden at høre på, hvad jeg havde at sige (Interview 5, Maja, s. 19).

Begge citater illustrerer det, man i den socialfaglige litteratur ofte omtaler som "symbolsk inddragelse" – hvor barnet formelt høres, men uden reelle konsekvenser for beslutningens udfald. Forskning fra VIVE (2022) peger på samme tendens: mange børn og unge oplever, at deres stemme ikke har indflydelse, særligt når de ikke forstår systemets sprog og logik. Dette underbygger pointen om, at inddragelse for mange unge er en formalitet. Ifølge VIVEs rapport *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet* (2022, s. 22-23) oplever børn ofte ikke eller kun lidt bliver inddraget og føler sig udelukket fra beslutninger om dem. De oplever også, at beslutninger truffet af sagsbehandlere sjældent kan ændres.

Forståelse og sprogbarrierer som hæmmende faktorer

Et centralt tema, der går igen i interviewene, er sproglige og kognitive barrierer. Flere af de unge udtrykker, at de har svært ved at forstå, hvad der bliver talt om på møder eller i afgørelser. David på 18 år, som bor på et opholdssted for unge med autisme, og har boet der siden han var 15 år, udtrykker det sådan:

Jeg blev altid informeret om, hvad der skulle ske, men aldrig rigtig spurgt, hvad jeg synes. Det føltes mere som om, de voksne allerede havde besluttet, hvad der var bedst

for mig, og jeg skulle bare acceptere det. Jeg kunne aldrig rigtig mærke, at min mening betød noget (Interview 4, David, s. 15).

Denne udtalelse belyser, hvordan en mangel på forklaring kan føre til en følelse af passivitet og manglende ejerskab over egen sag. David er ikke blot usikker på, hvad der sker i hans sag, men han føler sig også som en, der er tvunget til at acceptere beslutninger uden at kunne påvirke dem. Det understreger vigtigheden af, at unge ikke bare bliver informeret, men at informationen bliver givet på en måde, de kan forstå og relatere sig til. Hvis de unge ikke forstår de beslutninger, der bliver truffet om deres liv, kan de ikke føle sig som aktive deltagere i processen, hvilket er en grundlæggende forudsætning for reel inddragelse (Lundy, 2007, s. 933).

Tilsvarende siger Maja, efter hun spørger ind til, om hun oplever, at hun får bedre eller mere information om, hvad der sker i hendes sag, efter indførslen af Barnets Lov:

Jeg kan ikke altid forstå alt, hvad de siger til mig. Jeg føler mig stadig udenfor (Interview 5, Maja, s. 21).

Majas udtalelse indikerer, at der fortsat er en betydelig barriere for hendes deltagelse i beslutningsprocessen, selv efter Barnets Lov er blevet indført. Hendes oplevelse af at være "udenfor" antyder, at hun stadig ikke føler sig inkluderet på en meningsfuld måde, fordi kommunikationen mellem hende og hendes sagsbehandler ikke er tilpasset hendes forståelse. Sprogbarrierer og manglende forklaring på komplekse beslutninger kan føre til, at unge føler sig ekskluderede, hvilket gør det svært for dem at engagere sig aktivt i deres egen sag. For at inddragelsen skal være reel, kræver det, at fagpersonerne ikke blot taler til de unge, men også skaber en kommunikationsform, der er tilgængelig og forståelig. Hvis de unge ikke har adgang til klar og letforståelig information, bliver deres ret til at blive hørt og deltage i beslutningsprocesserne illusorisk.

Majas oplevelse viser, at inddragelse ikke kun handler om at give unge mulighed for at udtale sig, men også om at sikre, at de forstår de beslutninger, der bliver truffet på deres vegne. Når den nødvendige forståelse ikke er til stede, kan de unge ikke engageres på en meningsfuld måde, og deres deltagelse forbliver overfladisk. For Maja betyder det, at hun stadig føler sig udenfor. Dette tema om forståelse og sprogbarrierer understreger et væsentligt punkt i forhold til Barnets Lov og dens implementering: Manglende tilpasning af kommunikationen betyder, at lovens intention om at give børn og unge en aktiv rolle i beslutningsprocesserne risikerer at blive

undermineret. I stedet for at skabe en platform for deltagelse, bliver børn og unge i stedet passivt modtagere af beslutninger, de ikke forstår.

Dette kan analyseres gennem Foucaults magtbegreb, hvor magt ikke blot er forbundet med fysisk eller strukturel dominans, men også med kontrol over viden og sprog (Foucault, 1980, s. 94). Når voksne fagpersoner anvender juridiske eller administrative begreber, som ikke oversættes til barnets forståelsesramme, ekskluderes barnet fra den diskursive arena, hvor beslutninger formes. Det producerer en asymmetrisk relation, hvor barnets udsagn potentielt mister betydning – ikke fordi det er mindre gyldigt, men fordi det ikke passer ind i systemets sprogspil. Dette viser, hvordan komplekst fagsprog, manglende forklaring og utilpasset kommunikation udelukker unge fra deltagelse. Foucaults magt- og vidensbegreb er her relevant – dem, der har kontrollen over sproget og informationen, har også magten til at definere virkeligheden. I denne forstand bliver sagsbehandlerens sprog ikke blot et kommunikationsmiddel, men en struktur, der skaber afstand mellem den unge og de beslutninger, der vedrører denne. Sproget bliver dermed et magtmiddel, der kan ekskludere barnet fra at blive anerkendt som en deltager i dennes egen sag.

Dem, der har kontrollen over dette sprog, definerer, hvilke oplysninger der er vigtige, og hvordan de skal formidles. Magten ligger ikke kun i at træffe beslutninger, men også i at kontrollere, hvilke diskurser der er tilladt, og hvem der får lov til at deltage i disse diskurser (Foucault, 1980, s. 98).

Børnerådet peger i deres rapport *Hør godt efter! Del 2: 17 kommunale eksempler på børneinddragelse* (Børnerådet, 2021, s. 49) på, at mange børn oplever, at sagsbehandlere ikke tilpasser sproget til barnets alder og forståelse. Det resulterer i, at børnene føler sig udenfor deres egen sag – og det svækker deltagelsen fundamentalt.

En anden fremtrædende hæmmende faktor i interviewene er, at mange unge ikke forstår, hvad der foregår i deres egen sag. David siger:

Jeg ved faktisk ikke, hvad Barnets Lov er. Jeg bliver stadig bare informeret om, hvad der skal ske, men jeg bliver ikke spurgt om, hvad jeg vil (Interview 5, David, s. 16).

Når børn og unge ikke forstår de regler og processer, der styrer deres liv, har de ikke mulighed for at deltage på kvalificeret vis. Det svarer til at få tildelt en rolle uden manuskript – de unge står over for et komplekst og ofte uigennemskueligt system, som de ikke har fået de nødvendige redskaber til

at navigere i. De bliver mødt med beslutninger og handlinger, som de ikke selv har været en aktiv del af at forme, og de får sjældent tilstrækkelig viden om, hvordan disse beslutninger bliver truffet, eller hvordan de selv kan påvirke processen. Uden denne forståelse bliver deres rolle i sagsbehandlingen utydelig og passiv.

Denne mangel på forståelse og mulighed for aktiv deltagelse skaber en situation, hvor unge ikke kan engagere sig meningsfuldt i beslutningsprocesserne. I Lundys model for inddragelse, som understreger børns ret til at blive hørt og aktivt deltage, er dette et klart brud på de grundlæggende principper om inklusion og empowerment. Ifølge Lundy bør inddragelse ikke blot være en formalitet, men en reel proces, hvor børn og unge får mulighed for at udtrykke sig og deres perspektiver bliver taget alvorligt. Når børn og unge ikke forstår, hvad der foregår i deres egen sag, kan de hverken være med til at definere, hvad de har behov for, eller hvilken retning deres sager bør tage. Dette er, hvad Lundy kalder et fravær af både rum og stemme i inddragelsen.

Dette underminerer det grundlæggende formål med Barnets Lov, som er at styrke børns og unges rettigheder ved at sikre, at de har en aktiv rolle i beslutningsprocesser, der vedrører deres liv.

Illusorisk inddragelse er et centralt tema i diskussionen af, hvordan inddragelse fungerer i praksis, og hvordan det kan blive en overfladisk inddragelse, som ikke giver de unge den faktiske indflydelse, de er berettiget til. Uden at kunne forstå og navigere i de beslutningsprocesser, der påvirker dem, forbliver unge i en position, hvor de ikke kan bruge deres stemme til at påvirke deres egen situation på en meningsfuld måde. Dette kalder på en grundlæggende refleksion over, hvordan inddragelsespraksis kan forbedres, så unge ikke kun bliver hørt, men også aktivt kan være med til at forme de beslutninger, der har indflydelse på deres liv (Lundy, 2007, s. 930-940).

Anerkendelse og tryghed som forudsætning for deltagelse

Omvendt viser analysen også, at inddragelse opleves som reel og meningsfuld, når barnet mødes med respekt, forståelig kommunikation og kontinuitet. Amira på 19 år, som aktuelt er i egen udsagningslejlighed med tilknytning til det opholdssted, som hun var anbragt på i tre år, fremhæver netop betydningen af kontinuerlig relation og tydelig formidling:

Min nye sagsbehandler sætter tid af til at tale med mig alene før møder, og hun forklarer, hvad punkterne handler om. Det gør en stor forskel (Interview 2, Amira, s. 5).

Her understreger Amira vigtigheden af at blive mødt med en grundig og empatisk forklaring, før beslutningerne træffes. Denne tilgang skaber ikke bare klarhed, men giver også Amira en følelse af, at hendes perspektiv bliver taget alvorligt. Det bliver tydeligt, at hendes oplevelse af at være inddraget er tæt knyttet til den anerkendelse, hun får fra sin sagsbehandler. Når sagsbehandleren gør en ekstra indsats for at sikre, at hun forstår, hvad der foregår, bliver Amira ikke kun en passiv modtager af beslutninger, men en aktiv deltager, der har indflydelse på, hvad der sker i hendes liv. Jonas supplerer:

Min sidste sagsbehandler sagde direkte: 'Jonas, det er dit liv – du skal have noget at sige (Interview 3, Jonas, s. 9).

Dette udsagn viser, hvordan anerkendelse ikke blot handler om at blive informeret, men om at blive mødt med en holdning om, at ens stemme og perspektiv er afgørende. Jonas' sagsbehandler understøtter hans følelse af ejerskab over sin situation ved direkte at give ham ret til at deltage i beslutningerne om hans liv. Denne form for anerkendelse er central for at skabe en følelse af værd og deltagelse, hvor Jonas ikke blot bliver hørt, men også set som en aktør med ret til at påvirke sin egen fremtid.

Her bliver Honneths anerkendelsesteori relevant. Honneth argumenterer for, at følelsen af at blive anerkendt – som individ med rettigheder, følelser og perspektiver – er fundamentet for social deltagelse og personlig integritet (Honneth, 2006, s. 165). Når den unge oplever, at voksne oprigtigt interesserer sig for deres oplevelser og ønsker, åbner det op for en intersubjektiv dialog, hvor den unge får mulighed for at indgå som aktør frem for genstand. Dette forudsætter dog, at relationen ikke alene er formaliseret, men præget af tillid og gensidighed.

Amira beskriver:

En gang fik jeg lov til selv at vælge mellem to udslusningstilbud, og min sagsbehandler tog med ud og besøgte dem begge med mig. Det føltes virkelig som om, det var mit liv og min beslutning – det var stort (Interview 2, Amira, s. 6).

Her er det tydeligt, at hun oplever at have adgang til både rum, stemme, tilhører og indflydelse – alle fire elementer i Lundys model. Samtidig viser udsagnet, hvordan oplevelsen af tryk og

anerkendelse er fundamentet, som gør det muligt at bruge sin stemme. Ifølge Honneth er dette udtryk for personlig anerkendelse, som han betegner som en forudsætning for deltagelse i sociale fællesskaber (Honneth, 2006, s. 135).

Samtidig viser udsagnet, hvordan oplevelsen af tryghed og anerkendelse er fundamentet, som gør det muligt at bruge sin stemme. Ifølge Honneth er dette udtryk for personlig anerkendelse, som han betegner som en forudsætning for deltagelse i sociale fællesskaber (Honneth, 2006, s. 135). Når de unge mødes med respekt og får mulighed for at udtrykke sig uden frygt for at blive misforstået eller ignoreret, styrkes deres selvtillid og deres evne til at deltage aktivt i beslutningstagningen.

Emma på 19 år, som har været anbragt i plejefamilie, men aktuelt er i ungestøtte i egen lejlighed, med tilknytning til en kontaktperson, oplever det samme:

(...) min kontaktperson hjalp mig med at finde ud af, hvad jeg ville sige. Det gav mig mod (Interview 1, Emma, s. 3).

Her ses tydeligt, hvordan det ikke kun er retten til at blive hørt, men støtten til at formulere sin stemme, der gør deltagelse mulig. Det er ikke kun nok, at Emma får lov til at sige noget – hun får også den nødvendige støtte til at formulere sine tanker klart og forståeligt, hvilket skaber en mulighed for aktiv deltagelse i beslutningsprocessen. Denne proces understøttes af hendes kontaktperson, der fungerer som en guide, der både giver hende tid og rum til at finde ud af, hvad hun ønsker at udtrykke, og hjælper med at strukturere og formidle hendes tanker. Denne støtte er afgørende for, at Emma kan få sin stemme hørt på de præmisser, hun forstår, hvilket skaber en følelse af empowerment og selvbestemmelse.

Det er i dette samspil mellem tryghed, støtte og anerkendelse, at reel deltagelse opstår. Når de unge ikke blot får lov at tale, men også får den nødvendige støtte og tryghed til at udtrykke sig, opstår der en dybere form for inddragelse, hvor deres perspektiv ikke bare bliver hørt, men også anerkendt. Dette samspil er grundlæggende for, at inddragelse kan opfattes som autentisk og meningsfuld. Ifølge Honneth (2006, s. 141) er det i anerkendelsens praksis, at individet får bekræftet sin sociale værdi. Anerkendelse, forstået som en bekræftelse af individets rettigheder, følelser og perspektiver, er central for at skabe en følelse af personlig integritet og sociale tilhørsforhold. Når de unge oplever, at deres perspektiv ikke kun bliver hørt, men også taget alvorligt og anerkendt, får de styrken og modet til at engagere sig aktivt i beslutningstagningen.

Denne tilgang bliver yderligere understøttet af forskning fra både VIVE (2022, s. 15) og Børns Vilkår (2024), som dokumenterer, at børn og unge, der har stabile, tillidsfulde relationer til voksne, i højere grad oplever sig selv som hørt og forstået. I sådanne relationer er de ikke blot passive modtagere af beslutninger, men engagerer sig aktivt i deres egen sag. Dette engagement er en vigtig indikator for, at inddragelsen faktisk har haft en reel og meningsfuld effekt – det viser, at de unge ikke bare har været til stede i sagsbehandlingen, men også har haft en aktiv rolle i beslutningernes udfald.

Magt og skyggen af normalitet

Selvom det kan antages at intentionen om inddragelse er til stede i lovgivningen, oplever flere unge, at deres holdninger mødes med skepsis – særligt hvis de afviger fra det, de professionelle opfatter som “normalt”. Dette er tæt forbundet med Foucaults magtbegreb, særligt idéen om normalisering og den “usynlige magt”, der virker ved at definere, hvad der anses som legitimt.

Flere unge giver udtryk for, at deres adfærd bliver tolket ind i bestemte forståelsesrammer, som begrænser deres mulighed for at blive taget alvorligt. Jonas bliver spurgt om han følte, at hans ønsker og behov blev hørt og taget alvorligt forinden Barnets Lov trådte til, og fortæller:

Nej, ærligt talt ikke. Jeg tror, at nogle af de voksne så mig som en "besværlig ung", og så blev jeg ikke taget alvorligt. Når jeg sagde noget, blev det ofte tolket som modstand, i stedet for at de prøvede at forstå, hvad jeg mente (Interview 3, Jonas s. 8-9).

Her ser vi, hvordan unges udsagn ikke bare vurderes på indhold, men også på afsender og kontekst. I følge Foucault (1977, s. 184) opererer moderne magt gennem kategorisering og vurdering – det “normale” sættes op som målestok, og afvigelser fra dette ses som problematiske. Jonas’ udsagn bliver derved ikke vurderet på egne præmisser, men på baggrund af, hvor godt det matcher institutionelle forventninger (Foucault, 1977).

Denne proces, hvor det "normale" sættes op som standard og afvigelser fra denne standard betragtes som problematiske, kan forstås som en form for homogenisering, som Foucault beskriver i sine værker om magt og disciplin. Ifølge Foucault (1977) bliver det "normale" ikke kun et mål for, hvordan individer forventes at opføre sig, men også et middel til at udveksle magt i samfundet.

Dem, der ikke passer ind i disse normer, bliver ikke nødvendigvis straffet i fysisk forstand, men de bliver placeret udenfor, stigmatiseret eller marginaliseret, fordi deres adfærd afviger fra det, der anses som accepteret eller "rigtigt" (Foucault, 1977).

I denne kontekst betyder det at "ikke høre til det normale" at blive defineret som afvigende. Når Jonas beskriver, hvordan hans udsagn blev tolket som modstand, selvom han bare forsøgte at udtrykke sig, er det et klart eksempel på, hvordan en afvigende adfærd ikke bliver forstået i sin egen ret, men i stedet indpasses i en prædefineret kategori af "besvær" eller "modstand." Det bliver en form for kontrol, hvor systemet ikke nødvendigvis forstår det, der bliver sagt, men kategoriserer og definerer det ud fra, hvordan det passer ind i en overordnet normativ struktur.

Foucault argumenterer for, at magt i moderne samfund opererer på denne subtile måde – gennem normalisering. I stedet for direkte fysisk tvang, som man kunne finde i tidligere tiders institutioner, arbejder magten nu ved at definere, hvad der er "normalt" og "rigtigt." De, der afviger fra dette, bliver på en eller anden måde "problematiskgjort" eller marginaliseret (Foucault, 1977). Dette fænomen kan kaldes homogenisering, fordi samfundet forsøger at forme individerne til at passe ind i en fælles standard, en "ensartethed," der er reguleret og vedligeholdt gennem sociale normer og institutionelle forventninger. De unge, som ikke tilpasser sig disse normer, bliver ikke bare betragtet som "besværlige", men bliver også ekskluderet fra det rum, hvor deres stemme kunne have haft reel indflydelse (Foucault, 1980).

Jonas' erfaring med at blive betragtet som modstandsdygtig frem for at blive forstået, eksemplificerer netop denne dynamik. I stedet for at hans synspunkter bliver anerkendt som valide og givet rum til at blive udforsket, bliver de afvist og stigmatiseret som problematiske. Dette skaber en magtstruktur, hvor de unge ikke har adgang til det "normale" diskursive rum, og dermed mister de muligheden for at være aktive deltagere i beslutningsprocessen. Denne form for magt udspilles ikke nødvendigvis gennem åben konflikt, men gennem en subtil eksklusion – en eksklusion, der stammer fra, at de unge ikke formår at opfylde de normer, som systemet sætter op.

Foucaults begreber om magt og normalisering er derfor centrale for at forstå, hvordan unge kan blive marginaliseret i sociale systemer, selv når de bliver "hørt." Når deres udsagn bliver vurderet ud fra, om de passer ind i systemets forventninger, bliver deres mulighed for autentisk deltagelse begrænset, og de bliver udelukket fra at have en reel indflydelse på beslutningsprocessen. Dette understreger, hvordan magten ikke kun udøves ved direkte kontrol, men også gennem sprog, kategorisering og den måde, normer definerer, hvem der er legitim i beslutningsprocesser.

Malik på 20 år, som blev anbragt som 16-årig, og sidenhen er kommet i ungestøtte i egen bolig, beskriver en lignende oplevelse, hvor magt er tydeligt visuelt:

Før Barnets Lov følte jeg mest, at jeg var en brik i et spil, hvor de voksne allerede havde besluttet tingene på forhånd. Jeg blev inviteret til møder, men det var tit sådan noget med: 'Her er planen, hvad synes du?' Og hvis jeg ikke syntes det samme, så blev der ikke rigtig lyttet (Interview 4, Malik, s. 11).

Malik beskriver, hvordan han oplevede beslutningsprocessen som en form for formalitet, hvor han blev præsenteret for en plan, der i forvejen var besluttet af de voksne. Denne oplevelse af at blive mødt med en færdiglavet plan uden mulighed for reel indflydelse på dens udformning peger på en vigtig dynamik i relationen mellem unge og myndigheder. Det, der skulle være en proces for inddragelse, bliver i praksis til en symbolsk handling, hvor barnets eller den unges mening bliver inddraget, men kun i en begrænset og ofte meningsløs form. Når Malik ikke stemmer overens med planen, føler han, at hans udsagn ikke bliver taget alvorligt eller vægtet, hvilket kan føre til en følelse af afmagt og marginalisering.

Dette afspejler en institutionel tendens til at konstruere børn og unge i bestemte diskurser – f.eks. som “sårbare,” “udadreagerende” eller “modvillige.” Når unge bliver set gennem sådanne linser, får de ikke mulighed for at udtrykke sig som aktive, handlekraftige individer, men bliver reduceret til objekter for beslutninger, som allerede er truffet af voksne. Denne opfattelse af barnet som en passiv modtager af beslutninger er ikke kun et udtryk for et magtforhold, men også for, hvordan magt udøves gennem normalisering.

Foucault vil her fremhæve, at magten virker gennem normaliseringsmekanismer, hvor det, der afviger fra normerne, gøres mindre gyldigt (Foucault, 1977, s. 194). Når barnets udsagn først forstås som “følelsesdrevet” eller “irrationelt,” bliver de potentielt diskvalificeret som beslutningsgrundlag. Denne diskvalificering kan få alvorlige konsekvenser for den unge, som i stedet for at blive anerkendt som en medaktør i beslutningsprocessen, bliver marginaliseret og afvist som en person, hvis udsagn ikke kan tages alvorligt. Dermed reduceres deres ret til at blive hørt til en formalitet uden reel betydning.

Statistik understøtter denne tendens: En undersøgelse fra Ankestyrelsen *Ankestyrelsens praksisundersøgelse om børns inddragelse i sager om anbringelse* viste, at børn og unges egne ønsker kun blev direkte fulgt i 43 % af afgørelser om anbringelse, og at begrundelser ofte pegede på

“manglende modenhed” eller “utilstrækkelig forståelse” hos barnet (Ankestyrelsen, 2022). Denne statistik rejser et vigtigt spørgsmål: Anvender systemet i praksis inddragelse som en retorisk ramme, hvor børn og unge bliver hørt, men hvor beslutningerne allerede er truffet ud fra paternalistiske vurderinger af, hvad der er “bedst for barnet”? Dette indikerer, at systemet opererer ud fra en forudbestemt idé om, hvad der er bedst for barnet, og at barnets egne ønsker kun tages med i betragtning i den grad, de stemmer overens med institutionens vurdering.

Foucault (1977) beskriver, hvordan institutioner udøver magt ikke kun ved fysisk kontrol, men ved at definere og regulere normer for adfærd og viden. I denne sammenhæng bliver børn og unge, der ikke passer ind i de etablerede normer, betragtet som afvigende og deres udsagn bliver afvist eller diskvalificeret. Dette er et klart eksempel på, hvordan magt arbejder gennem institutionelle strukturer, der forsøger at forme individet efter en bestemt, normativ ramme. Det bliver derfor en del af institutionens magtstrategi at forsøge at skabe en homogenisering, hvor afvigende adfærd undertrykkes eller marginaliseres for at opretholde kontrollen.

David har afsluttet folkeskolen, og ved endnu ikke, hvad han vil efterfølgende. Han bor, som tidligere nævnt, på et opholdssted for unge med autisme. David peger på noget lignende:

Jeg tror ikke, jeg blev taget helt seriøst, fordi de ved, jeg har autisme (Interview 5, David, s. 16).

Her bliver diagnosen en del af den ramme, hvori hans udsagn tolkes – og dermed filtreres. Dette kan føre til en form for tavs eksklusion, hvor unges stemmer nedvurderes uden, at det nødvendigvis er eksplicit. Foucault (1982, s. 212) beskriver netop denne proces som en del af subjektivering:

Individet formes af magtens rammer, og det får kun adgang til at tale – og blive hørt – inden for visse grænser.

Denne type skjult magt er svær at udfordre, fordi den ofte udspiller sig i rutiner og vurderinger, der fremstår neutrale. Lundys model for børneinddragelse kan her bidrage med et kritisk blik på, om der reelt er tilhørere og indflydelse, eller om stemmerne blot noteres – uden at ændre noget.

Relationer som bærende infrastruktur for inddragelse

Empirien viser tydeligt, at stabile, tillidsfulde relationer til fagpersoner udgør en bærende infrastruktur for oplevelsen af inddragelse. Flere unge fremhæver især kontaktpersoner og pædagoger som mere nærværende og inddragende end socialrådgivere. Emma, som er 19 år gammel, og har været anbragt siden hun var 14 år, først i plejefamilie og sidenhen i ungestøtte i egen bolig, beskriver det således:

Det var min kontaktperson, der forstod mig bedst. Hun hjalp mig med at finde ordene, når jeg skulle forklare, hvordan jeg havde det. Det gjorde det nemmere at sige noget. Jeg fandt ro i, at hun var ved min side, til mange af mine møder (Interview 1, Emma, s. 3).

Dette eksempel illustrerer, hvordan relationel kontinuitet og kendskab gør det muligt at fremkalde unges stemme – også når de har svært ved at formulere sig. Ifølge Honneth (2006, s. 139) er det i sådanne relationer, hvor barnet anerkendes for sin særegenhed, at muligheden for deltagelse opstår. Det handler ikke blot om information og valgmuligheder, men om følelsen af at være set og forstået.

VIVE fremhæver i rapporten *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet* (2022, s. 76), at relationer præget af stabilitet og respekt er en af de stærkeste faktorer for, at unge oplever inddragelse som reel. De fungerer som 'bærende infrastruktur' for rettigheder, fordi de skaber mulighed for at udøve dem.

Den forskel, som Emma nævner mellem aktørtyper (sagsbehandler og kontaktperson) genfindes i både praksiserfaring og forskning. Ifølge VIVE (2022) oplever børn og unge oftere inddragelse i relation til kontaktpersoner og personale på opholdssteder, hvor der er kontinuerlig, daglig kontakt, og mindre i mødet med kommunale myndighedspersoner, hvor relationen ofte er præget af udskiftning og korte møder. Som Amira påpeger:

Min kontaktperson var meget god til at spørge, hvad jeg tænkte og følte. Nogle sagsbehandlere virker mere travle og spørger bare "Har du det godt?" og så videre. Det er meget forskelligt (Interview 2, Amira, s. 6).

Dette peger på, at det ikke kun er den institutionelle ramme, der former inddragelsen, men også selve relationens karakter. Forskellen mellem en pædagogisk relation og en myndighedsrelation er vigtig: den første har ofte et hverdagsnært præg, hvor barnet oplever sig som menneske først; den anden kan opleves som præget af kontrol, vurdering og krav (Winter, 2006).

Denne relationelle dimension af inddragelse ligger tæt op ad Honneths begreb om kærlighed og omsorg som anerkendelsesform. Når unge som Jonas siger, "En god kontaktperson kan gøre en kæmpe forskel" (Interview 3, Jonas, s. 10), er det et vidnesbyrd om, hvordan anerkendelse ikke kun er et moralsk krav, men en praktisk forudsætning for deltagelse. Det at føle sig set og forstået, og ikke reduceret til en sag, er centralt for, at man tør – og har mulighed for – at udtrykke sig.

Amira uddyber desuden:

De (myndighed) virker mere interesserede i, hvordan jeg selv oplever min hverdag (Interview 2, Amira, s. 5).

Her ses en praksis, hvor den professionelle skaber et rum og fungerer som aktiv tilhører. Når relationen er præget af gensidig tillid og opmærksomhed, styrkes unges mod til at deltage. Lundy (2007, s. 934) betoner, at der skal være strukturer og mennesker, der ikke blot lytter, men også aktivt engagerer sig i barnets perspektiv. Relationen bliver her en forudsætning for, at de øvrige dimensioner i modellen kan realiseres.

Selvpositionering og strategisk tilpasning

En anden fremtrædende tendens i interviewene er, at flere unge reflekterer over deres egen position i systemet og tilpasser deres adfærd strategisk. David fortæller f.eks.:

Jeg bliver ikke rigtig spurgt om, hvad jeg synes om tingene, og det er frustrerende, fordi jeg føler mig ofte som en, de prøver at 'fikse', men ikke en, de virkelig hører (Interview 5, David, s. 15).

Her ses, hvordan inddragelse reelt begrænses af forventninger om, hvad det 'rigtige' svar er. I stedet for at udtrykke egne ønsker, tilpasser den unge sig det, han opfatter som systemets normer. Foucault (1980, s. 101) beskriver dette som en form for disciplinering, hvor individer internaliserer magtstrukturer og handler ud fra dem. Når barnet taler gennem forventninger frem for erfaringer, undermineres hele ideen om deltagelse.

Maja udtrykker lignende:

Nogle gange ved jeg ikke, hvad jeg skal sige, fordi jeg er bange for, de ikke forstår mig rigtigt (Interview 5, Maja, s. 21).

Dette kan analyseres med Foucaults begreb om subjektivitetens formning gennem magt. Foucault hævder, at individet i moderne samfund bliver subjektiveret gennem sociale praksisser – dvs. vi lærer at se os selv med systemets blik og tilpasse vores udtryk derefter (Foucault, 1982, s. 781). Når unge vælger ikke at sige alt, eller siger det "rigtige", er det ikke nødvendigvis udtryk for passivitet, men for en form for taktisk navigering i en kontekst, hvor de oplever, at ærlighed ikke altid belønnes.

Denne type adfærd kan også ses som en form for modstand, som Foucault selv fremhæver som en integreret del af magtrelationer: *Der hvor der er magt, er der modstand* (Foucault, 1982, s. 780). Ved at justere deres adfærd forsøger de unge at generobre kontrol over, hvordan de fremstår og bliver behandlet – hvilket i sig selv er et udtryk for deres agens og refleksivitet.

Jonas forklarer:

Jeg tror, at nogle af de voksne så mig som en "besværlig ung", og så blev jeg ikke taget alvorligt. Når jeg sagde noget, blev det ofte tolket som modstand, i stedet for at de prøvede at forstå, hvad jeg mente. (Interview 3, Jonas, s. 8-9).

Dette er et klart eksempel på, hvordan inddragelse kan blive betinget af at optræde i overensstemmelse med professionelle forventninger. Ifølge Honneth (2006, s. 144) risikerer børn og unge i sådanne situationer at blive nægtet social anerkendelse, fordi de ikke passer ind i systemets forestilling om den 'konstruktive unge'. Det skaber et paradoks: retten til at blive hørt gælder kun, hvis man siger det, der passer ind.

Børns Vilkår (2024, s. 8) peger på, at mange børn og unge føler sig nødt til at filtrere deres udsagn, fordi de frygter, at ærlighed vil få konsekvenser. Dette vidner om en form for strukturel usikkerhed, hvor de professionelle i princippet inviterer til deltagelse – men hvor signalerne fra praksis lærer barnet at beskytte sig selv gennem tilpasning.

Skift i praksis efter Barnets Lov?

Flere unge oplever ændringer i måden, de bliver inddraget på, efter Barnets Lov trådte i kraft i 2024. Lovens formål er bl.a. at styrke børns rettigheder og inddragelse i beslutninger, der vedrører deres liv (§ 4, stk. 2, Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 16). I interviewene ses det, at nogle unge mærker en forskel – men også, at ændringen ofte afhænger af den konkrete sagsbehandlers praksis.

Et centralt tema i interviewene er, at flere unge oplever, at deres inddragelse er blevet bedre efter implementeringen af Barnets Lov. Emma udtaler:

Ja, det synes jeg faktisk. Min nye socialrådgiver har været meget mere opsøgende og forklarer tingene, så jeg forstår det (Interview 1, Emma, s. 2).

Dette viser, hvordan inddragelsen efter Barnets Lov ikke kun er et spørgsmål om lovgivning, men også om synliggørelse og aktivering af rettigheder samt individuelt alt efter hvilken tilgang den enkelte børne- og ungerådgiver arbejder med. Lundys model fremhæver, at deltagelse forudsætter, at barnet ved, at det har ret til en stemme, og at den får indflydelse. I Emmas tilfælde har informationen om rettigheder skabt en oplevelse af øget handlekraft.

Jonas fortæller, hvordan han fik mulighed for selv at vælge udslusningssted:

Det var første gang, jeg virkelig følte, at det var min beslutning. Det gjorde mig stolt (3, Jonas, s. 10).

Dette indikerer, at nogle af lovens intentioner – f.eks. at sikre børns og unges ret til at blive hørt, og at deres perspektiver tillægges vægt – faktisk er begyndt at manifestere sig i praksis. Samtidig viser en midtvejsevaluering af Barnets Lov (Social- og Boligstyrelsen, 2024), at flere kommuner har

igangsat kompetenceudvikling blandt børnesagsbehandlere med fokus på barnets stemme og børnesamtaler. Ligeledes har partnerskabet "Børnene Først" lanceret syv anbefalinger, hvor den første netop handler om at "styrke den gode samtale" (Viden på Tværs, 2023).

Alligevel er der også kritik. Flere unge – særligt David og Maja – udtrykker, at selvom de bliver spurgt, føler de stadig, at de ikke bliver forstået eller taget alvorligt.

De (børne- og ungerådgivere) prøver, men det er ikke altid, at det bliver gjort på den rigtige måde (Interview 5, Maja, s. 21).

Dette vidner om, at inddragelse stadig risikerer at blive en formalitet/symbolsk, hvis det ikke ledsages af en reel forandring i kulturen og fagpersonernes tilgang. Dette understreger samtidig, at lovgivning alene ikke er tilstrækkeligt. Foucaults magtteori er relevant her: Love og regler sætter rammer, men det er gennem daglige praksisser og relationer, at magten udøves (Foucault, 1980, s. 94). Hvis Barnets Lov ikke implementeres i konkrete møder og dialoger, risikerer den at blive en tom form uden effekt.

Den professionelle praksis som afgørende faktor

Det, der i sidste ende synes mest afgørende for oplevelsen af reel inddragelse, er ikke alene lovgivning eller formelle rettigheder, men den professionelle praksis – herunder den enkelte rådgivers relationelle kompetencer, tid, kommunikation og evne til at aflæse og støtte barnets perspektiv. Emma understreger dette, da hun siger:

Når de faktisk tog sig tid til at forklare tingene og høre min mening – så følte jeg mig med (Interview 1, Emma, s. 2).

Flere studier bekræfter denne pointe. I en rapport fra VIVE (2022) fremgår det, at det er meget forskelligt, om børn og unge vurderer, at de føler at de har medbestemmelse vedrørende deres egen sag. Det betyder, at selv inden for samme lovgivningsmæssige ramme kan oplevelsen af inddragelse variere betydeligt afhængig af den professionelles evne til at skabe tillid og rum for dialog. Det handler dermed ikke kun om hvordan børn bliver hørt, men også om hvem der lytter, og hvordan det bliver gjort.

Det bekræftes i Majas oplevelse. Maja siger:

De spørger mig mere, hvad jeg synes. Men jeg føler stadig, at de nogle gange ikke forstår mig helt (Interview 5, Maja, s. 20).

Her kan vi med Foucault tale om magtens mikropraksisser: De små, tilsyneladende neutrale handlinger – som hvem der taler først, hvordan spørgsmål formuleres, og hvordan den unges udsagn modtages – bliver magtfulde handlinger, der former den unges rolle i beslutningsprocessen (Foucault, 1980, s. 119). Magt udøves ikke kun gennem strukturer, men også gennem blikke, ordvalg og institutionelle forventninger, som bestemmer, hvad der tæller som gyldig viden.

Et gennemgående tema i interviewene er, at det i sidste ende er de professionelle der afgør, om inddragelsen opleves som reel. Unge, der har haft positive oplevelser, fremhæver næsten altid en bestemt voksen, der gjorde en forskel.

Maja fortæller:

Min sagsbehandler kunne forklare tingene på en måde, så jeg forstod det. Det gjorde, at jeg faktisk turde spørge og sige noget (Interview 6, Maja, s. 21).

Dette viser, hvordan kommunikativ tilgængelighed er en forudsætning for deltagelse. Hvis de professionelle formår at nedbryde kompleksitet og skabe tryghed, bliver rum, stemme og tilhører til virkelighed. Ifølge Honneth (2006, s. 135) er det gennem anerkendende praksisser, at individet opnår mod og selvtillid til at deltage. Det gælder i særdeleshed for unge i sårbare positioner. Malik oplevede derimod, at inddragelsen afhang af, hvem han havde med at gøre:

Nogle sagsbehandlere spurgte mig direkte, andre talte kun med min mor. Det var lidt tilfældigt, om jeg fik noget at sige (Interview 4, Malik, s. 12).

Dette rejser spørgsmålet om retssikkerhed og lighed. Hvis inddragelse varierer afhængigt af personlige præferencer eller faglighed, bliver det i praksis en vilkårlig ret. VIVE (2022, s. 61) fremhæver, at mange børn oplever stor forskel på, hvordan sagsbehandlere involverer dem – og at netop den professionelle tilgang er afgørende for, om lovens hensigt realiseres.

Foucault (1975) ville her pege på, at det professionelle skøn fungerer som en magtmekanisme, hvor det er den voksne, der afgør, hvad der skal høres, og hvad der er irrelevant. Det betyder, at deltagelsen ikke bare er et juridisk spørgsmål, men et etisk og relationelt anliggende.

Kvalitet frem for kvantitet: Når retten til at blive hørt ikke er nok

En vigtig pointe, der kan udledes af empirien, er, at adgangen til at blive hørt ikke i sig selv er tilstrækkelig. For flere af de unge opleves møder og samtaler som overfladiske, fordi der ikke skabes rum for refleksion eller emotionel sikkerhed. Jonas siger f.eks.:

Et møde med fem voksne og mig er ikke en god måde at få mig til at åbne mig på
(Interview 3, Jonas, s. 10).

Foucaults (1980, s. 119) magtteori kan forklare denne oplevelse som en form for “magtens mikropraksisser”, hvor det at blive spurgt fungerer som en overfladisk deltagelseshandling, uden reel mulighed for forandring. Magten ligger ikke blot i at kontrollere, men i at definere, hvordan deltagelse ser ud – og hvornår den har værdi.

Malik udtrykker noget tilsvarende:

Der var ikke sat tid af til at høre mig. Og når jeg sagde noget, blev det ikke rigtig taget videre (Interview 4, Malik, s. 11).

I den sammenhæng er det vigtigt at adskille formel deltagelse fra reel inddragelse. VIVE (2022) viser i deres undersøgelse, at børn og unge ofte ikke ved, hvorfor de deltager i møder, eller hvad deres rolle er. Samtidig føler de sig pressede til at levere “rigtige” svar eller tilpasse sig voksnes forventninger.

Det peger på et behov for at udvikle mere differentierede metoder til inddragelse, f.eks. kreative eller skriftlige udtryksformer, som Amira foreslår:

Jeg ville ønske, man kunne give sin mening skriftligt eller på andre måder (Interview 2, Amira, s. 6).

Dette understøttes af Børns Vilkår (2024, s. 28), som argumenterer for, at børns ret til at udtrykke sig må sikres gennem metoder, der tager højde for deres udviklingsniveau og kommunikationsform.

4.2 Delkonklusion 1

Analysedel 1 viser, at inddragelsen af unge i beslutningsprocesser under Barnets Lov ikke kan forstås som en simpel procedure eller en juridisk ret. Oplevelsen af reel inddragelse afhænger i høj grad af relationelle, kommunikative og kontekstuelle faktorer, der kan fremme eller hæmme den unges deltagelse. Inddragelse handler ikke blot om at give unge taletid, men om at skabe rammer, hvor deres stemme både høres og tages alvorligt.

Centrale fremmende faktorer er en tillidsfuld og stabil relation til de fagpersoner, der håndterer sagen. Denne relation skaber tryghed og forståelse, som er afgørende for, at unge føler sig værdsat og aktivt deltager. Klar, tilgængelig kommunikation uden faglig jargon er ligeledes essentiel for, at de unge kan forstå sagsforløbet og deres indflydelse på beslutningerne. Desuden er tid og plads til at udtrykke sig uden pres væsentligt for meningsfuld inddragelse. Unge skal opleve, at de kan træffe reelle valg og blive taget alvorligt som aktive deltagere i deres egen sag.

Omvendt hæmmes inddragelsen, når beslutninger træffes uden forklaring eller dialog, eller når komplekst sprog og utrygge mødefora skaber afstand og eksklusion. Negativ tolkning eller ignorering af de unges perspektiver kan føre til marginalisering og følelse af at være usynlige i beslutningsprocesserne.

Sammenfattende viser analysedel 1, at Barnets Lov sætter en vigtig ramme for inddragelse, men at det er i praksis, at denne lov skal realiseres. Det er relationen mellem den unge og fagpersonen, der afgør, om inddragelsen bliver reel. For at sikre, at inddragelsen ikke blot forbliver en teoretisk forpligtelse, men bliver en praksis, der tager unge alvorligt og giver dem en aktiv rolle i beslutningstagningen, er det nødvendigt, at fagpersoner konstant arbejder på at skabe anerkendende, trygge og ligeværdige dialogrum. Dette kræver både en forståelse af magtens dynamik og et aktivt engagement i at sikre, at alle unge får mulighed for at udtrykke sig og blive hørt på en meningsfuld måde.

4.3 Analysedel 2 – Samspillet mellem unge og myndighedspersoner i beslutningsprocesser

I følgende analysedel, vil jeg forsøge at afdække og besvare følgende problemstilling: ”Hvordan oplever unge samspillet med myndighedspersoner i forbindelse med deres inddragelse i sagsbehandlingen?”

En central del af undersøgelsen af, hvordan unge oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser, er at forstå det samspil, der udspiller sig mellem de unge og de myndighedspersoner, der træffer beslutninger om deres liv. I de interviews, der er gennemført med de unge, fremkommer der en række erfaringer og refleksioner, der belyser både de positive og de negative aspekter af dette samspil. Analysen vil fokusere på de unges oplevelser af at blive inddraget i beslutninger, hvordan deres stemmer bliver hørt (eller ikke hørt), og hvordan magtrelationer og kommunikation spiller ind i deres oplevelser af inddragelse.

Mangel på information og forståelse af beslutninger

En gennemgående oplevelse blandt de unge, som deltager i undersøgelsen, er manglen på forståelse af de beslutninger, der træffes om deres liv. Flere af de unge nævner, at de ikke altid blev ordentligt informeret om, hvad der foregik i deres sag, og hvad de konkrete beslutninger indebar for deres fremtid. Denne mangel på klarhed og information skaber en følelse af usikkerhed og frustration, som kan hæmme deres mulighed for at føle sig virkelig inddraget.

Maja, som tidligere har været anbragt på et opholdssted, beskriver det således:

Jeg fik nogle gange informationer, men det var ikke altid klart for mig, hvad der blev besluttet. Jeg kunne ikke altid følge med i, hvad der egentlig skete med min sag, og det gjorde mig usikker (Interview 6, Maja, s. 20).

Den samme oplevelse af usikkerhed fremkommer hos Emma, som nu bor i egen lejlighed i ungestøtte:

Jeg blev ikke altid rigtig informeret. Det føltes som om, de voksne talte om mig, men ikke til mig (Interview 1, Emma, s. 1).

Denne manglende klarhed omkring beslutningernes indhold og konsekvenser er et centralt element i de unges oplevelser af at være udenfor beslutningsprocessen. Ifølge Lundys model for inddragelse af børn (2007, s. 933) er det afgørende, at børn og unge får mulighed for at forstå de beslutninger, der træffes, for at de kan træffe informerede valg. Dette gælder især i konteksten af anbringelse og sagsbehandling, hvor beslutninger har langvarige konsekvenser for den unges liv. Hvis de unge ikke har tilstrækkelig viden om, hvad beslutningerne indebærer, kan de ikke engageres meningsfuldt i beslutningsprocessen, og deres oplevelse af magtesløshed kan intensiveres.

Videnssamlingen fra VIVE (2022) viser, at børn og unge, der ikke modtager tilstrækkelig information, ofte oplever en form for fremmedgørelse fra systemet og dets beslutningsprocesser. Dette kan skabe barrierer for reel inddragelse, idet den unge ikke føler sig som en aktiv deltager i beslutningstagningen.

Ændringer efter Barnets Lov – Hvad har ændret sig?

Med indførelsen af Barnets Lov blev der lagt op til en styrkelse af børns og unges rettigheder i relation til beslutningsprocesser. En vigtig del af loven var at sikre, at børn og unge skulle inddrages på en mere systematisk og meningsfuld måde, og at deres synspunkter skulle blive taget mere alvorligt. På trods af denne lovgivningsmæssige ændring viser interviewene dog, at de unge stadig oplever store udfordringer med at blive reelt hørt.

Maja beskriver, at hun føler, at hendes synspunkter bliver spurgt om oftere, siden indførslen af Barnets Lov, men hun er samtidig skeptisk overfor, om hendes input rent faktisk har nogen betydning:

De virker mere åbne, og de spørger mig mere, hvad jeg synes. Men jeg føler stadig, at de nogle gange ikke forstår mig helt. Jeg føler, de spørger mig mere nu, men det er stadig ikke altid, jeg føler, de virkelig lytter (Interview 6, Maja, s. 20).

Denne oplevelse af, at de unges input blot er en formalitet, er et gennemgående tema i flere af interviewene. Emma udtaler også:

De spørger mig, hvad jeg synes om tingene, men det føles som om, de allerede har taget beslutningen. Det er ikke rigtigt, at jeg får lov at påvirke noget (Interview 1, Emma, s. 2).

Det er tydeligt, at der er en forskel på mellem at blive spurgt om ens mening og at have reel indflydelse på de beslutninger, der træffes. Ifølge Foucaults magtteori (1975, s. 195) er magt ikke kun noget, der udøves gennem direkte kontrol, men også gennem mere subtile former for påvirkning, som f.eks. ved at give indtryk af inddragelse uden egentlig at give den unge mulighed for at ændre på beslutningens resultat. De unge kan opleve, at deres stemme kun bliver hørt på overfladen, men at myndighederne i virkeligheden allerede har truffet beslutningen på forhånd. Denne erfaring af ikke at have reelt indflydelse på beslutningstagningen er blevet belyst i flere studier om inddragelse af børn og unge i systemet (VIVE, 2022). Ifølge disse studier kan lovgivningsmæssige ændringer som Barnets Lov øge de unges formelle rettigheder, men ikke nødvendigvis ændre på de faktiske magtrelationer, hvor myndighederne fortsat dominerer beslutningstagningen.

Magtrelationer og oplevelsen af kontrol

Magtrelationerne mellem unge og myndighedspersoner er en central problemstilling i forståelsen af inddragelse. I flere af interviewene beskriver de unge en følelse af at være passive modtagere af beslutninger, der bliver truffet uden deres aktive deltagelse. Jonas udtaler:

Jeg tror ikke, det var fordi de ville overhøre mig, men der var bare ikke sat tid af til det. Og når jeg prøvede at få indflydelse, blev det ofte mødt med et "det kan vi ikke lave om på nu". (Interview 3, Jonas, s. 9).

Denne oplevelse af magtløshed er forankret i Foucaults forståelse af magt som noget, der opererer på et mikropå plan i interaktioner mellem individer (Foucault, 1975). Selvom de unge formelt set inddrages i beslutningsprocessen, opfatter de det som en procedure, der ikke ændrer på de reelle magtforhold. Dette afspejler den asymmetriske magtrelation mellem unge og de myndighedspersoner, der træffer beslutninger om deres liv. For at kunne tale om reel inddragelse, må myndighederne ikke blot stille spørgsmål, men aktivt engagere sig i at ændre beslutningsprocessen på baggrund af de unges perspektiver.

Flere af de unge nævner, at de oplever, at deres synspunkter ikke bliver taget alvorligt, og at de ikke har mulighed for at påvirke beslutningernes udfald. Dette illustreres tydeligt i Amiras udsagn:

Jeg tror, de voksne gerne ville virke som om, de lyttede, men jeg følte tit, at de havde besluttet noget på forhånd. Og hvis jeg sagde noget, som ikke passede ind i deres plan, blev det lidt ignoreret (Interview 2, Amira, s. 5).

Denne type oplevelse af at være udenfor beslutningsprocessen er en direkte konsekvens af de magtrelationer, der eksisterer mellem myndighederne og de unge. Det er også et udtryk for, hvordan magt udøves på subtile måder – ikke nødvendigvis ved direkte tvang, men ved at skabe en illusion af deltagelse, hvor de unge i realiteten ikke har nogen indflydelse på de beslutninger, der træffes om deres liv.

Kommunikationens rolle i inddragelsen

En anden vigtig faktor i de unges oplevelse af inddragelse er kommunikationen med myndighedspersonerne. Flere af de unge beskriver, hvordan de føler, at deres synspunkter bliver misforstået, eller at de ikke formår at udtrykke sig på en måde, som myndighederne kan forstå. Dette er tydeligt i Majas udtalelse:

Jeg ville gerne, at de voksne virkelig tog sig tid til at forklare tingene og lytte til os. Og måske gøre det nemmere for os at udtrykke, hvad vi føler, uden at det føles som om, vi bliver bedømt (Interview 6, Maja, s. 22)

Kommunikationsproblemerne forstærker de unges følelse af at være udenfor beslutningsprocessen. Dette er et centralt element i Lundys inddragelsesmodel (2007, s. 938), som understreger, at effektiv kommunikation er en forudsætning for meningsfuld inddragelse. Hvis de unge ikke kan udtrykke deres synspunkter klart, eller hvis deres synspunkter ikke bliver forstået, forhindrer det dem i at blive reelt hørt. Dette kan føre til en yderligere marginalisering af de unge i systemet.

Tillid og relation som grundlag for meningsfuldt samspil

Et centralt tema, der fremhæves i de unges fortællinger, er betydningen af tillidsfulde relationer til myndighedspersoner. Flere af de interviewede unge peger på, at følelsen af at blive hørt og forstået er tæt knyttet til, om der er etableret en personlig og vedvarende relation til sagsbehandleren.

Amira beskriver denne oplevelse:

At have den samme sagsbehandler i længere tid har gjort en kæmpe forskel. At vi kender hinanden, gør det lettere at åbne op og sige, hvad jeg virkelig mener (Interview 2, Amira, s. 6).

Her ser vi, hvordan kommunikationen ikke blot fungerer som informationsudveksling, men som en relationel praksis, hvor sagsbehandleren aktivt skaber et rum for deltagelse og tryghed. Ifølge Lundys model for børns inddragelse (2007, s. 930) er det netop en forudsætning for meningsfuld deltagelse, at der er et rum til at ytre sig, og at der eksisterer en tilhører, som tager barnets udsagn alvorligt. I Amiras oplevelse skabes dette rum af den voksne, som både forklarer og lytter – og derved reducerer den asymmetriske magtbalance.

Denne type relationel tilgang kan med fordel forstås gennem Honneths anerkendelsesteori (2006), hvor personlig anerkendelse – baseret på respekt, omsorg og opmærksomhed – udgør grundlaget for individets selvtillid og sociale deltagelse. Når en ung oplever, at en fagperson tager sig tid til at forklare og lytte, bekræftes den unges status som moralsk og socialt ligeværdig. Det er i sådanne relationer, at den unge udvikler mod til at deltage aktivt i samtalen om sit eget liv.

Selvom nogle unge som Amira fremhæver en god relation og støtte fra hendes sagsbehandler, findes der også eksempler, hvor samspillet med myndighedspersoner opleves som præget af afstand og mangel på forståelse. David beskriver sin oplevelse således:

Jeg får stadig ikke nok information om, hvad der sker, og hvad de beslutter. De taler aldrig rigtig med mig om, hvad jeg synes er vigtigt, så det føles som om, de ikke giver mig den information, jeg har brug for (Interview 5, David, s. 17).

Denne udtalelse viser tydeligt en oplevelse af eksklusion og manglende reelt rum til deltagelse. I Lundys model for inddragelse (2007) er det afgørende, at barnet ikke blot har rum og stemme, men

også bliver hørt og har indflydelse. Her fremstår Davids deltagelse som overfladisk: han bliver informeret, men ikke engageret i en proces, hvor hans synspunkter tages i betragtning.

Analyseret med Foucaults magtbegreb fremstår situationen som en illustration af, hvordan magt manifesterer sig i daglige mikropraksisser. At "informere" barnet uden at invitere til medbestemmelse kan ses som en form for "disciplinerende magt", hvor den unges rolle reduceres til at acceptere frem for at deltage (Foucault, 1980, s. 94). Denne type relation, hvor den professionelle definerer samtals rammer og beslutningens udfald, placerer den unge i en passiv position – og underminerer intentionerne i Barnets Lov.

Hvis vi derimod bruger Honneths teori, bliver fraværet af anerkendelse tydeligt. Ifølge Honneth (2006, s. 135) er det fundamentalt for menneskelig integritet at blive mødt med respekt og blive anerkendt som et retssubjekt. Når David ikke bliver spurgt om sine ønsker, nægtes han netop denne form for anerkendelse, hvilket kan have konsekvenser for hans oplevelse af selvværd og agens. Dette sætter også spørgsmålstegn ved, hvorvidt den fagprofessionelle praksis lever op til de etiske og lovgivningsmæssige krav om at sætte barnet i centrum.

Sammenlignet med Amiras fortælling tydeliggør Davids citat, at relationen til fagpersonen og dennes evne til at skabe tryghed og give reel indflydelse, er afgørende for om inddragelsen opleves som meningsfuld eller ej. Der tegner sig dermed et mønster, hvor inddragelsens kvalitet varierer betydeligt afhængigt af den enkelte fagpersons praksis og kommunikationsform.

Kontinuitet i relationen – eller følelsen af at starte forfra

Hvor nogle unge som Amira oplever et stabilt og trygt forhold til deres sagsbehandler, fremhæver flere andre betydningen af de skift, der finder sted blandt fagpersoner. Malik beskriver det sådan:

Hver gang jeg fik en ny sagsbehandler, skulle jeg starte helt forfra. Det var som om, de ikke havde læst min sag ordentligt, og jeg skulle forklare alt igen (Interview 4, Malik, s. 11).

Denne udtalelse illustrerer en relationel brudflade, hvor kontinuiteten i kontakten går tabt. Ifølge Honneth (2006, s. 135) er anerkendelse ikke blot et spørgsmål om at blive set i øjeblikket, men om

at blive mødt som et subjekt med en kontinuerlig identitet. Hvis barnet konstant skal genfortælle sin historie, undermineres den forudgående tillid og den relationelle investering, som er nødvendig for reel inddragelse.

Foucaults analyse af institutionel magt og “mikropraksisser” (1980, s. 98) belyser, hvordan skift og fragmentering i kontakten bliver en måde, hvorpå magten forbliver anonym og upersonlig. Når relationen afbrydes, fratages den unge mulighed for at opbygge en position som aktiv medforfatter til sin egen sag.

Set i lyset af Lundys model for inddragelse (2007) med dens fire dimensioner – rum, stemme, tilhører og indflydelse – bliver det klart, at skift i fagpersoner især undergraver tilhørerdimensionen. Der opbygges ingen reel forståelse for barnets situation, og tidligere udsagn risikerer at miste deres betydning i nye kontekster.

Ifølge Dansk Socialrådgiverforening, viser en VIVE-undersøgelse, at mange unge oplever, at skift i relationer har en direkte negativ effekt på deres følelse af deltagelse og tryghed. De beskriver det som at skulle starte forfra – ikke kun praktisk, men følelsesmæssigt. Og i et system, hvor relationen er bærende for deltagelse, er det netop her, inddragelsen enten kan lykkes eller bryde sammen (Dansk Socialrådgiverforening, 2020).

Følelsen af ikke at blive taget alvorligt

Flere unge i interviewene giver udtryk for en oplevelse af, at deres meninger og følelser ikke bliver taget alvorligt af de professionelle, de møder i systemet. Malik fortæller:

Jeg har sagt flere gange, at jeg ikke vil have, at de bestemmer alt for mig, men det ændrer sig ikke rigtig. Jeg tror ikke, de forstår, hvordan jeg har det, eller hvad der er bedst for mig. Det er stadig sådan, at de voksne tror, de ved bedre (Interview 4, Malik, s. 12).

Maliks oplevelse indikerer en grundlæggende ubalance i magtrelationen, hvor den unges egne vurderinger bliver tilsidesat til fordel for det, som myndighedspersoner antager er bedst. Denne oplevelse kan analyseres gennem Foucaults (1980) forståelse af magt som noget, der udøves

gennem viden og professionelle sandhedsregimer. Når de voksne positionerer sig som dem, der ”ved bedst”, ekskluderes den unges perspektiv som gyldigt og relevant. Dette underminerer både tilliden og følelsen af deltagelse.

Denne oplevelse bakkes op af Maja, som udtaler:

Jeg kan ikke altid forstå alt, hvad de siger til mig. (...) Nogle gange ved jeg ikke, hvad jeg skal sige, fordi jeg er bange for, de ikke forstår mig rigtigt (Interview 6, Maja, s. 21).

Majas udtalelse vidner om, at det ikke blot handler om at få taletid, men om at føle sig forstået. Lundys (2007) model fremhæver netop betydningen af, at der er tilhørere – altså voksne, som reelt forsøger at forstå og tillægge betydning det, den unge siger. Uden dette element bliver stemme og indflydelse illusorisk. Kommunikationsbarrierer og oplevelsen af manglende forståelse kan medføre marginalisering og passivering, hvor den unge gradvist mister motivationen for at deltage i sin egen sag (Børns Vilkår, 2024, s. 28).

David supplerer:

Ja, nogle af de voksne er bedre til at tale med mig, men de fleste af dem tager ikke rigtig min mening med. De prøver måske, men jeg føler ikke, de forstår mig helt. Det er som om, de ikke helt ser mig som en, der har noget at sige i beslutningerne (Interview 4, David, s. 17-18).

Her fremstår inddragelsen som mekanisk snarere end relationel. Honneths (2006) teori om anerkendelse kan anvendes til at forstå dette. Ifølge Honneth er det kun i mødet med anerkendelse, at individet udvikler den selvtillid, der er nødvendig for at indgå som handlende subjekt. Når inddragelse reduceres til en rutine, mister den sit potentiale som kilde til personlig og social anerkendelse. De unges udsagn tyder på, at den professionelle praksis stadig i for høj grad reproducerer asymmetriske magtforhold, der står i vejen for reel deltagelse.

Forskningen bakker denne kritik op. VIVE (2022, s. 18-19) viser i rapporten *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet*, at børn og unge oplever, at deres stemme ikke fører til reel ændring. Det understreger behovet for en praksis, hvor den unges

perspektiv ikke blot høres, men også aktivt arbejdes med som legitimt og betydningsfuldt beslutningsgrundlag.

Anerkendelse og faglig integritet som forudsætning for tillidsfuldt samspil

En gennemgående tendens i interviewene er, at de unge er særligt opmærksomme på, om fagpersoner oprigtigt forsøger at forstå dem, og om deres tilstedeværelse er båret af respekt og engagement. For mange unge bliver spørgsmålet ikke kun, om de bliver spurgt, men om der lyttes og handles med udgangspunkt i deres perspektiv. Her spiller anerkendelse – som både en følelsesmæssig og faglig praksis – en afgørende rolle.

Jonas udtaler:

Jeg har mærket, at der bliver gjort mere ud af, at jeg skal være med – og at det ikke bare skal se sådan ud på papiret (Interview 3, Jonas, s. 9).

Denne udtalelse indikerer et samspil, hvor den unge ikke blot inddrages, men også positioneres som en legitim beslutningstager i eget liv. Det falder i tråd med Honneths (2006, s. 144) begreb om rettighedsanerkendelse, hvor individet opfattes som et moralsk og juridisk subjekt med krav på respekt for egne holdninger og valg. En sådan udmelding fra en sagsbehandler kan have stor betydning for den unges følelse af selvstændighed og integritet – og netop det oplever Jonas.

Emma deler en lignende oplevelse, i forbindelse med spørgsmålet om hvordan hun oplever at myndighedspersoners tilgang til hende er nu, sammenlignet med før Barnets Lov:

De virker mere interesserede i, hvordan jeg har det. Før var det mere praktisk, nu spørger de også ind til mine meninger og følelser (Interview 1, Emma, s. 2).

Her kommer ikke blot retten til deltagelse til udtryk, men også den oplevelse af tilhør og indflydelse, som Lundy (2007) peger på som afgørende elementer i hendes model for inddragelse. Når Emma oplever, at der skabes plads og tid til, at hendes mening bliver taget alvorligt, aktiveres

inddragelsens fire dimensioner – og det er netop denne helhedsforståelse, der ofte mangler i systemets praksis.

Omvendt viser Maja, at dette ideal ikke altid er opfyldt:

De prøver, men det er ikke altid, at det bliver gjort på den rigtige måde (Interview 6, Maja, s. 21).

Her fremgår det, at intentionen om inddragelse kan være til stede, men at faglig praksis og kommunikation ikke nødvendigvis matcher den unges behov. Ifølge VIVEs rapport *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet* (2022, s. 104) kan manglende information i sagsbehandlingen have negative konsekvenser for børn og unge, herunder oplevelser af usikkerhed, misforståelser, forvirring og oplevelsen af mangel på kontrol for den unge, hvilket kan lede til manglende selvværd.

Denne diskrepans mellem intention og praksis bekræfter Honneths pointe om, at anerkendelse ikke blot er en følelsesmæssig gestus, men en social forpligtelse: Hvis ikke anerkendelsen omsættes i handling og respektfuld involvering, mister den sin betydning for den unge (Honneth, 2006, 265).

Professionel rutine eller autentisk engagement?

I flere af interviewene fremhæver de unge, at mødet med myndighedspersoner ofte præges af en rutinepræget tilgang, hvor fagpersonens handlinger fremstår mekaniske og upersonlige frem for engagerede og nysgerrige. Denne oplevelse skaber en følelse af distance og fremmedgørelse, og det får de unge til at tvivle på, om deres deltagelse reelt betyder noget. Flere giver også udtryk for, at deres tilstedeværelse til møder eller samtaler virker som en formalitet – ikke som et udtryk for ægte interesse.

David sætter ord på dette med bemærkningen:

Det er som om, det er en rutine for dem – ikke noget, de gør for min skyld (Interview 4, David, s. 17).

Her bliver det tydeligt, at David opfatter fagpersonernes engagement som drevet af institutionelle krav snarere end oprigtig interesse for hans synspunkter. Ifølge Foucault (1980, s. 94) udøves magt netop gennem det, han kalder mikropraksisser – de små handlinger, gestus og rutiner, som former relationer og etablerer hierarkier. Når fagpersoner handler ud fra en forudbestemt skabelon uden at tilpasse kommunikationen til individet, virker det ikke blot distancerende – det er en måde, hvorpå den unges rolle fastholdes som passiv og underordnet.

Maja genkender dette mønster:

De (sagsbehandlere) træffer beslutningerne, og jeg bliver bare fortalt, hvad der skal ske. Det er som om, de allerede har besluttet sig, og så spørger de mig bare, så de kan sige, de har spurgt (Interview 6, Maja, s. 22).

Her fremstår inddragelsen som en illusorisk proces, hvor der ikke er reel åbenhed for indflydelse – hvilket Lundy (2007) netop advarer imod i sin model. Ifølge hende er det ikke nok, at barnet gives adgang til “stemme”; der skal også være en tilhører, og udsagnet skal have betydning i beslutningsprocessen – altså føre til indflydelse. Når de unge oplever, at beslutninger reelt er truffet på forhånd, bliver deres deltagelse en tom gestus, som i værste fald underminerer deres tillid til systemet.

Malik beskriver en lignende oplevelse:

Jeg har sagt flere gange, at jeg ikke vil have, at de bestemmer alt for mig, men det ændrer sig ikke rigtig. (...) Det er stadig sådan, at de voksne tror, de ved bedre (Interview 4, Malik, s. 12).

Dette illustrerer et grundlæggende magtforhold, hvor barnets vurderinger og ønsker ikke anerkendes som legitime. Som Foucault (1977) ville sige, er dette udtryk for den institutionaliserede viden, hvor “de professionelle” gennem deres position og ekspertise bliver de, der definerer, hvad der tæller som sandt og rigtigt. Maliks oplevelse af, at det ikke nytter at protestere, afspejler en strukturel marginalisering.

Når de unge oplever, at deres stemme ikke gør en forskel, opstår en risiko for tilbagetrækning og strategisk tavshed. Som Jonas udtrykker det:

Hvis jeg sagde noget, der lød for negativt, så blev jeg bare stemplet som vanskelig. Så jeg lærte at sige tingene lidt pænt (Interview 3, Jonas, s. 9).

Her ser vi, hvordan inddragelse kan blive betinget af, at den unge siger det “rigtige” – altså det, der harmonerer med de professionelles normer og forventninger. Det er et tydeligt udtryk for internaliseret magt, som Foucault (1977, s. 201) betegner som en af de mest effektive former for styring: individet tilpasser sin adfærd og sine udsagn for at undgå sanktion.

I skarp kontrast til disse erfaringer står de positive eksempler, hvor fagpersoner formår at møde den unge med engagement og forståelse. Emma fortæller:

Min kontaktperson kunne forklare tingene på en måde, så jeg forstod det. Det gjorde, at jeg faktisk turde spørge og sige noget (Interview 1, Emma, s. 3).

Her er forskellen markant: Den professionelle skaber ikke blot en formel ramme, men en relation, hvor Emma oplever, at hendes forståelse og udtryk bliver mødt med respekt. Ifølge Honneth (2006, s. 165) er det netop i sådanne relationer, hvor individet oplever sig set og anerkendt, at der opstår social tillid og deltagelsesmod. Dette er en forudsætning for, at inddragelse bliver mere end en juridisk rettighed – det bliver en praksis, som fremmer udvikling, medborgerskab og ejerskab.

Samlet set fremgår det tydeligt af interviewene, at det ikke er systemets regler i sig selv, der skaber reel inddragelse, men den enkelte fagpersons evne til at engagere sig med den unge som et ligeværdigt og meningsfuldt subjekt.

4.4 Delkonklusion 2

Analysen af unges oplevelser med samspillet mellem dem og myndighedspersoner i beslutningsprocesserne tegner et nuanceret billede præget af både fremskridt og vedvarende udfordringer. Barnets Lov har formelt styrket børns og unges rettigheder til inddragelse i beslutninger, men de unges egne erfaringer viser, at lovgivningen alene ikke er tilstrækkelig til at sikre en reel og meningsfuld deltagelse. Mange unge oplever, at deres inddragelse ofte reduceres til en formalitet, hvor de bliver spurgt om deres mening uden, at deres input får reel indflydelse på de

beslutninger, der træffes om deres liv. Denne kløft mellem lovens intentioner og praksis skaber frustration og mistillid.

En væsentlig kilde til utilfredshed er den manglende gennemsigtighed i beslutningsprocesserne. De unge føler sig ofte usikre og uden kontrol, fordi de ikke får tilstrækkelig information om, hvad der foregår i deres sag. Denne mangel på klarhed bekræfter Lundys (2007) beskrivelse af ufuldstændig inddragelse, hvor børn og unge bliver hørt, men ikke får den nødvendige information til at kunne træffe informerede beslutninger. Samtidig spiller magtrelationerne en central rolle for oplevelsen af inddragelse. Flere unge fremhæver, at beslutninger ofte allerede er truffet, inden de bliver involveret, hvilket placerer dem som passive modtagere frem for aktive deltagere. Denne dynamik illustrerer Foucaults (1975) pointe om, hvordan magt kan udøves diskret og indirekte, hvor myndigheder fastholder kontrollen, selv når de tilsyneladende inddrager de unge.

Kommunikationens betydning træder tydeligt frem i analysen. De unge oplever ofte, at kommunikationen med myndighedspersoner er utilstrækkelig og præget af kompleks fagterminologi, hvilket vanskeliggør deres mulighed for at gøre sig forståelige og dermed blive hørt. Denne kommunikationsbarriere forhindrer en dybdegående og effektiv inddragelse, og understreger, at reel dialog er afgørende for at gøre inddragelsen meningsfuld. Endelig viser analysen, at der er stor variation i de unges oplevelser, hvilket skyldes både forskelle i sagsbehandlingens praksis og individuelle relationer til myndighedspersonerne. Nogle unge rapporterer positive erfaringer med at blive respekteret og hørt, mens andre udtrykker skepsis og oplever, at deres bidrag ikke får betydning. Dette peger på, at både lovgivningens implementering og den konkrete udøvelse af magt og kommunikation på individniveau er afgørende for, om inddragelsen opleves som reel.

Sammenfattende viser analysedel 2, at den lovgivningsmæssige ramme om Barnets Lov ikke er tilstrækkelig til at sikre en reel inddragelse af unge i beslutningsprocesserne. Der er stadig betydelige barrierer, der gør, at de unge ikke føler sig fuldt ud inddraget i beslutninger, der har stor indvirkning på deres liv. Det kræver, at myndighederne ikke kun ændrer den formelle praksis, men også arbejder aktivt med at skabe en kultur af reel inddragelse, hvor de unges synspunkter tages alvorligt, og hvor magtforholdene bliver udfordret på en måde, der skaber plads til en ægte dialog. Dette ville kunne styrke både de unges følelse af kontrol og deres oplevelse af at have en stemme i deres egen sag.

Kapitel 5 – Diskussion

Inddragelse er et grundlæggende princip inden for socialt arbejde og socialpolitik, især når det kommer til børn og unge. Med Barnets Lov (2024) blev der sat et øget politisk fokus på at styrke børn og unges deltagelse i beslutningsprocesser, der vedrører dem. Barnets Lov har som mål at sikre, at børn og unge bliver hørt og inddraget i beslutninger om deres liv, især i forbindelse med sagsbehandling, hvilket er et skridt mod en mere rettighedsbaseret tilgang. Men spørgsmålet er: Er lovens intentioner realistiske? Kan en lovændring virkelig føre til en systemisk forandring, eller forbliver den blot et politisk ideal?

I denne diskussion vil jeg undersøge, hvordan Barnets Lov ændrer på inddragelsen i praksis, og hvordan lovens implementering kan skabe ændringer i de sociale systemer omkring børn og unge. Jeg vil diskutere, om lovens intentioner kan realiseres i praksis, og hvordan teoretiske rammer som Urie Bronfenbrenners økologiske systemmodel og Jens Guldagers helhedssyn kan tilbyde en dybere forståelse af inddragelse. Desuden vil jeg reflektere over, hvordan inddragelse bør ses i en bredere samfundsmæssig kontekst, som omfatter flere sociale grupper, ikke kun børn og unge.

5.1 Politisk syn på inddragelse og manglende helhedsperspektiv

Inddragelse er blevet en central politisk værdi, ikke kun på børne- og ungeområdet, men i hele velfærdsstaten. Barnets Lov er et politisk svar på kritik af tidligere tilgange til børnebeskyttelse, som blev betragtet som paternalistiske og ikke i tilstrækkelig grad rettighedsbaserede. Ifølge Jørgensen og Christensen (2024) blev Barnets Lov indført for at sikre, at børn og unge ikke blot blev hørt, men også aktivt inddraget i beslutninger om deres liv, især i sagsbehandlingen.

Men kan lovgivningen virkelig ændre den eksisterende praksis?

Bakke og Nielsen (2023) fremhæver, at selvom loven på papiret understøtter en øget inddragelse, viser erfaringer fra kommunerne, at det stadig er vanskeligt at omsætte de politiske intentioner til reelle forandringer. De påpeger, at ressourcemangel og manglende forståelse blandt myndighedspersoner for, hvad inddragelse i praksis kræver, kan føre til, at loven kun implementeres delvist. Hvordan kan kommunerne sikre, at lovens implementering ikke blot bliver en administrativ procedure, men en proces, hvor børn og unge virkelig får deres stemme hørt? Er det nok at ændre lovgivningen, eller kræver det en grundlæggende ændring i de institutionelle praksisser og professionelles holdninger?

Guldager (2021) kritiserer, at lovgivningens politiske mål om inddragelse kan kollidere med de praktiske realiteter, som professionelt socialt arbejde står overfor, især når der er begrænsede

ressourcer og tid til at arbejde med inddragelse. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt politiske beslutninger alene kan skabe forandring, eller om samfundet i højere grad må tilvejebringe de nødvendige rammer for en reelt meningsfuld inddragelse.

Urie Bronfenbrenners udviklingsøkologiske systemmodel understøtter idéen om, at inddragelse ikke kun er et forhold mellem et barn og en myndighedsperson, men at den er betinget af flere niveauer af sociale systemer, som påvirker barnets liv. Bronfenbrenner (1979) argumenterer for, at børns udvikling og deltagelse i beslutninger er tæt knyttet til deres omgivelser og de forskellige systemer, de er en del af – fra familien og skolen til det samfund, de vokser op i.

I relation til Barnets Lov betyder det, at loven ikke kun skal fokusere på at inddrage børn og unge i relation til myndighederne, men også tage højde for, hvordan familie, skole, og samfundsmæssige normer påvirker deres oplevelse af at blive hørt. Dette rejser spørgsmålet om, hvorvidt Barnets Lov kan skabe reel inddragelse, hvis ikke de øvrige systemer omkring børn og unge er indrettet til at støtte denne proces. Er det tilstrækkeligt at ændre lovgivningen, eller kræves der en mere omfattende reform af de sociale strukturer, som børn og unge lever under?

Bronfenbrenners teori stiller krav om en helhedsorienteret tilgang til inddragelse, som både rummer de umiddelbare relationer og de større, mere abstrakte systemer. Hvis Barnets Lov ikke formår at inkludere disse forskellige niveauer af systemer, risikerer vi at skabe en lov, der kun adresserer overfladiske aspekter af inddragelse, men ikke de dybere, strukturelle forhold, der skaber barrierer for deltagelse.

Jens Guldager (2021) understreger også vigtigheden af et helhedssyn i socialt arbejde, hvor det ikke blot er barnet, der skal inddrages, men hele det system, barnet er en del af. Ifølge Guldager er inddragelse en dynamisk proces, der kræver, at vi ser på både de individuelle behov og de sociale, økonomiske og kulturelle faktorer, der påvirker barnet. Guldager hævder, at et helhedsperspektiv kan sikre, at børn og unge inddrages på en måde, der tager højde for deres komplekse livssituation. Men hvordan kan dette helhedssyn implementeres i en praksis, der i stigende grad bliver præget af krav om effektivisering og hurtigt arbejde? I praksis betyder det, at socialrådgivere og andre professionelle ofte ikke har tid og ressourcer til at arbejde på en dybdegående måde med inddragelse, hvilket kan føre til, at inddragelsen bliver en formalitet i stedet for en autentisk proces (Madsen & Jørgensen, 2023). Dette rejser spørgsmålet om, hvordan vi kan sikre, at inddragelse bliver en grundlæggende del af socialt arbejde, uden at den bliver reduceret til en administrativ

procedure. Er det muligt at skabe et arbejdsmiljø, hvor helhedssynet kan implementeres effektivt, eller kræver det en grundlæggende omstrukturering af, hvordan socialt arbejde udføres?

Er vi som samfund villige til at investere i en mere omfattende, helhedsorienteret tilgang, som kræver flere ressourcer, eller vil politiske prioriteringer fortsat præge arbejdet med børn og unge på en måde, der gør det svært at sikre ægte inddragelse?

5.2 Velfærdsstaten og inddragelse på samfundsplan

Inddragelse er et grundlæggende element i socialpolitikken og i velfærdsstatens fundament, og det strækker sig langt ud over børne- og ungeområdet. Forståelsen af inddragelse på samfunds niveau er blevet et bærende princip i den danske velfærdsstat, der i høj grad har bygget sin struktur på værdier som borgerrettigheder, deltagelse og demokratisk repræsentation. Statsministeren, Mette Frederiksen, har i flere offentlige udtalelser understreget vigtigheden af inddragelse som en central værdi i regeringens politik. I sin åbningstale i 2024 fremhævede hun:

Barnets Lov, hvor vi styrker de mest udsatte børns rettigheder og giver dem mulighed for at få deres stemme hørt i beslutninger, der har betydning for deres liv ([Dansketaaler.dk](https://www.dansketaaler.dk)).

Denne udtalelse er et klart politisk signal om, at inddragelse ikke blot er en juridisk forpligtelse, men en nødvendig forudsætning for at sikre, at børn og unge ikke blot er objekter for socialt arbejde, men aktive deltagere i beslutningsprocesser, der vedrører deres liv. Mette Frederiksen anerkender således, at det ikke kun er nok at sikre børn og unge en ret til at blive hørt, men at det er en politisk nødvendighed at understøtte deres aktive deltagelse i samfundets beslutningstagning. I forbindelse med Barnets Lov understreges det, at børn og unge, som er i udsatte livssituationer, i højere grad skal have mulighed for at deltage i beslutninger om deres eget liv og trivsel. Dette kan ses som en videreførelse af det politiske ideal om at sikre en borgerdrevet velfærdsstat, hvor ikke kun voksne, men også børn og unge, anses som aktive aktører, der har ret til at blive hørt. Som en del af lovgivningen skal myndighederne sikre, at der er systematiske procedurer for at inddrage børn og unge i beslutninger om deres egne sager, hvilket indebærer en ændring i både de juridiske rammer og i de professionelle holdninger i socialt arbejde.

Men spørgsmålet er, om lovens intentioner er tilstrækkelige til at skabe en reel ændring i praksis, eller om de er begrænset til en administrativ formulering uden den nødvendige praktiske opbakning. Ifølge Bakke og Nielsen (2023) viser erfaringerne fra implementeringen af Barnets Lov, at der på trods af de politiske intentioner stadig eksisterer betydelige barrierer for, at inddragelsen bliver reelt meningsfuld. De peger på, at ressourcemangel, tidspres og manglende opbakning fra organisationer og ledelse kan føre til, at lovens intentioner forbliver på papiret og ikke bliver til virkelighed i praksis. Her stilles spørgsmålet: Er det tilstrækkeligt at ændre lovgivningen, eller kræver det, at samfundet investerer langt mere i de nødvendige ressourcer, der kan understøtte en systematisk og varig forandring af praksis?

Guldager (2021) fremhæver, at en af de største udfordringer i arbejdet med inddragelse er at forstå, hvordan sociale systemer og institutioner fungerer som barriere for reel deltagelse. Det politiske syn på inddragelse kræver, at professionelle i socialt arbejde ikke blot ser barnet eller den unge som et objekt for beslutningstagning, men som en aktiv deltager, hvis stemme skal tages i betragtning. Guldager understreger, at for at dette kan ske, skal sociale systemer være forberedt på at rumme og anerkende børns og unges erfaringer, samtidig med at de stiller sig kritisk over for de strukturelle magtforskelle, der kan forhindre reel inddragelse. Dette perspektiv stemmer overens med Mette Frederiksens ambitioner om en mere rettighedsbaseret tilgang, hvor lovgivningens intentioner om inddragelse understøttes af en praktisk infrastruktur, der sikrer, at børn og unge faktisk får mulighed for at påvirke de beslutninger, der angår dem.

Men hvad er konsekvenserne af ikke at skabe den nødvendige praktiske infrastruktur? Ifølge forskning af Madsen og Jørgensen (2023) er et af de store problemer, at mens lovgivningen på papiret understøtter inddragelse, bliver den ofte undermineret af organisatoriske og ressourcebaserede udfordringer, der skaber et misforhold mellem intention og virkelighed. Et konkret eksempel på dette er, hvordan sociale myndigheder ofte mangler tilstrækkelige ressourcer til at engagere børn og unge i en dybdegående og kontinuerlig inddragelsesproces. Derudover er der behov for kompetenceudvikling hos de professionelle, så de forstår, hvordan de bedst kan facilitere inddragelsen i en kontekst, der både tager højde for lovens krav og de faktiske livsomstændigheder for børn og unge i udsatte situationer.

Mette Frederiksen anerkender også, at ændringer i sociale systemer kræver langsigtede investeringer og politiske prioriteringer. Hun har i sin åbningstale bemærket:

Vi har et ansvar for at skabe en velfærd, der rækker ud til alle, og hvor borgerne ikke blot er modtagere, men aktive deltagere (Dansketalen.dk).

Denne udtalelse afspejler en forståelse af, at velfærd ikke kun handler om at yde støtte, men om at aktivere borgerne og skabe en samhørighed, hvor alle har mulighed for at bidrage og blive hørt.

Dette syn på inddragelse går ud over børn og unge og gælder alle grupper i samfundet, herunder ældre, mennesker med handicap og arbejdsløse. Når Mette Frederiksen taler om "aktive deltagere," er det en påmindelse om, at inddragelse er en tværgående praksis, som ikke kun er relevant på børne- og ungeområdet, men også i forhold til alle målgrupper i velfærdsstaten.

Spørgsmålet er, hvordan dette kan omsættes til praksis. Hvis inddragelse som et politisk mål skal have effekt, kræver det, at samfundet som helhed er villigt til at omstille sig og skabe strukturer, der fremmer reel deltagelse. Her er det nødvendigt at overveje, om vi som samfund er villige til at investere de nødvendige ressourcer i at styrke inddragelsen på alle niveauer i velfærdsstaten, eller om vi blot ønsker at opretholde et system, hvor inddragelse kun eksisterer som en formel ret, uden reelle muligheder for at påvirke beslutningsprocesserne.

For at skabe en velfærd, der er retfærdig og deltagelsesbaseret, er det nødvendigt at sikre, at inddragelsen ikke kun er noget, der pålægges børn og unge, men et tværgående princip, som kan forstås og anvendes på tværs af målgrupper. Barnets Lov er kun én del af en større bevægelse mod en velfærdsstat, der prioriterer deltagelse, og det kræver en langsigtet politisk strategi, der ikke kun handler om lovgivning, men også om at skabe en kultur for inddragelse på alle niveauer af samfundet.

Kapitel 6 – Konklusion

For at besvare problemformuleringen ”Hvordan oplever unge i ungestøtte deres inddragelse i beslutningsprocesser hos Socialforvaltningen efter indførslen af Barnets Lov (2024)?” har jeg gennem min primære empiri, bestående af seks kvalitative interviews af unge i ungestøtte, som har haft en sag i Københavns Kommune både under Serviceloven og Barnets Lov, benyttet mig af Michel Foucaults magtanalytik, Axel Honneths teori om anerkendelse og Laura Lundys inddragelsesmodel.

Formålet med dette speciale har været at undersøge, hvordan unge i ungestøtte oplever deres inddragelse i beslutningsprocesser hos Socialforvaltningen efter indførelsen af Barnets Lov (2024). Gennem kvalitative interviews med unge i ungestøtte er der opnået indsigt i, hvordan de unge oplever at blive hørt og taget med i beslutninger, der påvirker deres liv.

Analysen har vist, at de unges oplevelser af inddragelse i beslutningsprocesserne er komplekse og afhænger af flere faktorer, som både fremmer og hæmmer deres deltagelse. På den ene side oplever flere unge, at deres inddragelse er symbolsk – de bliver spurgt, men deres stemme har ikke den ønskede indflydelse på de beslutninger, der bliver truffet. Dette viser sig især i situationer, hvor de unge føler, at beslutninger allerede er taget, før de bliver inddraget, eller hvor de ikke forstår, hvorfor beslutningerne bliver truffet.

På den anden side fremhæver de unge, at relationen til deres fagpersoner spiller en afgørende rolle for deres oplevelser af inddragelse. Når de unge har en stabil og tillidsfuld relation til myndighedspersoner, føler de sig mere sikre på, at deres perspektiver bliver taget alvorligt. En åben og forståelig kommunikation, hvor fagpersonerne gør en indsats for at forklare beslutninger og lytte aktivt til de unges input, fremmer deres engagement og følelse af, at deres stemme faktisk gør en forskel.

De unge i undersøgelsen fremhæver desuden, at det at få tid og rum til at udtrykke sig uden pres er afgørende for, at inddragelsen kan blive meningsfuld. Når de føler sig presset til at træffe hurtige beslutninger uden at have fået mulighed for at reflektere over deres valg, hæmmes deres aktive deltagelse i beslutningsprocessen. For de unge er det vigtigt at opleve, at de har reelle valgmuligheder og mulighed for at påvirke beslutningernes udfald.

En anden central observation er, at mange unge har svært ved at forstå de beslutninger, der bliver truffet om deres liv, og hvordan deres egne input spiller ind i disse beslutninger. Den mangel på forståelse, som flere unge beskriver, skaber en følelse af usikkerhed og gør det svært for dem at

føle, at de faktisk har kontrol over deres situation. Denne manglende forståelse af beslutningsprocessen er en barriere for reel inddragelse og forhindrer de unge i at føle, at de deltager aktivt i beslutninger, der angår dem.

Samlet set viser analysen, at Barnets Lov (2024) i teorien giver de unge ret til at blive inddraget i beslutninger, der påvirker deres liv, men i praksis er det en langt mere kompleks proces. De unges oplevelser af inddragelse er betinget af flere faktorer, der spænder fra relationen til fagpersonerne til den måde, beslutninger bliver kommunikeret og forstået på. Det er tydeligt, at inddragelse ikke kun kan forstås som en formalitet, men som en aktiv proces, hvor de unge reelt får mulighed for at påvirke beslutninger, der angår dem.

For at sikre, at Barnets Lov kan realisere sine intentioner om at styrke børns og unges rettigheder og deltagelse, er det nødvendigt, at både fagpersoner og systemet som helhed skaber de rette betingelser for, at unge kan blive hørt på en meningsfuld måde. Det kræver, at inddragelsen ikke kun er en administrativ formalitet, men en praksis, hvor de unges perspektiver og ønsker bliver taget alvorligt og har betydning for beslutningsprocesserne.

Kapitel 7 – Perspektivering

For at forstå de udfordringer, der fortsat præger inddragelsen af børn og unge i beslutningsprocesser under Barnets Lov (2024), vil jeg i denne perspektivering trække på resultaterne fra min opgave på 2. semester, som omhandlede børne- og ungerådgiveres tilgang til inddragelse. Formålet med at perspektivere til denne opgave er at belyse, hvordan de organisatoriske rammer og ressourcemæssige begrænsninger, som de interviewede rådgiverne fra 2. semesters opgaven oplevede, også afspejles i de unges oplevelser af inddragelse. På den måde kan vi få en dybere forståelse af, hvordan de strukturelle udfordringer i systemet hæmmer eller understøtter reel inddragelse af de unge – både set fra rådgivernes og de unges perspektiv.

I opgaven på 2. semester, som fokuserede på børne- og ungerådgivernes perspektiv på inddragelse, blev det fremhævet, at Barnets Lov (2024) har til hensigt at styrke unges deltagelse i beslutningsprocesser. Dog blev det også påpeget, at implementeringen står overfor betydelige praktiske udfordringer. Blandt de vigtigste udfordringer var tidspres, ressourcemangel og manglende kontinuitet i rådgivningen, som alle påvirkede rådgivernes muligheder for at inddrage unge på en meningsfuld måde. Som det blev konkluderet i opgaven på 2. semester, kan en høj sagsbyrde og manglende opkvalificering føre til, at rådgivere ikke har den nødvendige tid eller de rette forudsætninger for at sikre, at de unges stemme bliver hørt og taget seriøst.

I dette speciale, som fokuserer på de unges oplevelser af inddragelse, ses der en tydelig parallel: de unge oplever, at deres stemme ikke altid bliver hørt, og at deres udsagn ofte bliver vurderet ud fra, om de stemmer overens med systemets normer for, hvad der anses som "rigtig" adfærd. Dette svarer direkte til de udfordringer, der blev beskrevet i opgaven på 2. semester, hvor det blev påpeget, at de organisatoriske rammer og de ressourcemæssige begrænsninger ofte forhindrer rådgivere i at skabe meningsfuld inddragelse. Det bliver tydeligt, at Barnets Lovs intention om at fremme en fleksibel og inkluderende inddragelse kun kan blive realiseret, hvis de praktiske og strukturelle udfordringer bliver adresseret.

Særligt væsentligt i dette speciale er, at de unge i høj grad oplever, at deres deltagelse i beslutningsprocesserne bliver reduceret til en formalitet – de bliver "hørt", men deres udsagn har ikke reel betydning for de beslutninger, der træffes. Dette afspejler den kløft, som også blev identificeret i opgaven på 2. semester, hvor inddragelsen, på trods af de juridiske rettigheder, ofte var symbolsk og uden betydning for de unges liv. Som det blev konkluderet i opgaven på 2. semester, er der en forskel mellem idealet om god inddragelse og de praktiske udfordringer ved at

opnå dette, hvilket skaber en situation, hvor de unges oplevelse af at blive hørt og respekteret undermineres.

En vigtig dimension, der blev fremhævet i opgaven på 2. semester, var nødvendigheden af at styrke træningen af rådgivere og skabe bedre organisatoriske rammer for at sikre, at inddragelse ikke kun er en formalitet, men en reel mulighed for børn og unge. Dette perspektiv er relevant for dette speciale, da det netop er de organisatoriske rammer og ressourcer, som flere unge peger på som barrierer for deres reelle deltagelse. Den første opgave konkluderede også, at der er behov for længerevarende relationer mellem rådgivere og de unge, hvilket kan give dem den nødvendige tryghed og stabilitet til at udtrykke deres ønsker og behov. Dette kan være en central løsningsstrategi, også i relation til de unges oplevelser af inddragelse – at sikre kontinuitet i rådgivningen kunne bidrage til at opbygge den nødvendige tillid og forståelse, som muliggør ægte dialog.

Samtidig skal vi ikke kun fokusere på at forbedre rådgivernes arbejdsforhold, men også på at skabe strukturelle ændringer i lovgivningen og systemet, som understøtter den reelle inddragelse af de unge. Som det blev understreget i opgaven på 2. semester, kræver Barnets Lov en grundig forberedelse af både rådgivere og ledelse for at sikre, at de praktiske udfordringer ikke underminerer lovens gode intentioner. Dette betyder, at ledelsen skal spille en aktiv rolle i at fjerne de strukturelle barrierer, der hindrer rådgivere i at have tid og ressourcer til at engagere sig i meningsfulde inddragelsesprocesser.

Sammenfattende kan man sige, at de udfordringer, der blev identificeret i opgaven på 2. semester om børne- og ungerådgiveres praksis, understøtter i høj grad de udfordringer, de unge beskriver i dette speciale. Der er en stærk kobling mellem de organisatoriske begrænsninger og de unges oplevelser af at blive hørt, men ikke nødvendigvis forstået eller taget alvorligt. For at sikre en vellykket implementering af Barnets Lov og skabe reel inddragelse for de unge, er det nødvendigt at adressere både de praktiske og strukturelle udfordringer, som både rådgivere og de unge står overfor. Dette kræver et fokus på bedre ressourcer, stabilitet i relationer og systematisk opkvalificering af fagpersoner – både på et organisatorisk og ledelsesmæssigt niveau.

Litteraturliste

Bøger:

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Denscombe, M. (2010). *The good research guide: For small-scale social research projects* (4. udg.). Open University Press.

Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge*. London: Tavistock Publications.

Foucault, M. (1975). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Vintage Books.

Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York: Pantheon.

Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972–1977*. Brighton: Harvester Press.

Foucault, M. (1998). *The History of Sexuality: Volume 1: The Will to Knowledge*. London: Penguin.

Guldager, M. (2021). *Helhedsperspektivet i socialt arbejde: En teoretisk og praktisk tilgang*. Aarhus Universitetsforlag.

Honneth, A. (2003). *Anerkendelse: En filosofisk grundlag for socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.

Honneth, A. (2006). *Anerkendelse: En filosofisk grundlag for socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.

Honneth, A. (2006). *Kampen om anerkendelse: Sociale konflikters moralske grammatik* (3. udg.). Hans Reitzels Forlag.

Honneth, A. (2007). *Anerkendelse eller omfordeling?* Gyldendal.

Juul, S. (2012). Hermeneutik. I S. Juul, & K. B. Pedersen, *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - En indføring*. København: Hans Reitzels Forlag.

Sørensen, M. (2009). *Kvalitative metoder i samfundsvidenskaberne*. Hans Reitzels Forlag.

Artikler:

Foucault, M. (1982). The Subject and Power. *Critical Inquiry*.

Heimer, M., Näsman, E., & Palme, J. (2018). Vulnerability and voice: Children's participation in Swedish child welfare. *Child & Family Social Work*.

Jørgensen, A., & Christensen, F. (2024). Barnets Lov: En analyse af lovens intentioner og praksis. *Socialt Arbejde*.

Lundy, L. (2007). Voice is not enough: Conceptualising Article 12 of the UN Convention on the Rights of the Child. *British Educational Research Journal*.

Madsen, J., & Jørgensen, H. (2023). Inddragelse som socialt arbejde: Perspektiver og praksis. *Velfærdsstudier*.

Thomas, N. (2007). Towards a theory of children's participation. *International Journal of Children's Rights*.

Rapporter:

Ankestyrelsen. (2021). *Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning*. Hentet fra <https://ast.dk/publikationer/inddragelse-af-born-og-unge-ved-valg-af-indsats-og-opfolgning>

Ankestyrelsen. (2022). *Ankestyrelsens praksisundersøgelse om børns inddragelse i sager om anbringelse*. Hentet fra <https://ast.dk/publikationer/praksisundersogelse-om-anbringelse-af-born-og-unge>

Bakke, M., & Nielsen, C. (2023). *Implementering af Barnets Lov: Udfordringer og muligheder*.

Børnerådet & Oxford Research. (2021). *Hør godt efter! Del 2: 17 kommunale eksempler på børneinddragelse*. Børnerådet. Hentet

fra https://www.boerneraadet.dk/media/ze4bz2sm/brd_hoer_godt_efter_del2_rapport_2021-final-a.pdf

Børns Vilkår. (2024). *Børn og unges møde med kommunen*. Hentet fra https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2024/10/Boern-og-unges-moede-med-kommunen_2024.pdf

Jensen, B. S. (2014). *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde*. Aalborg Universitet. Hentet fra https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/549529100/Birgitte_S._Jensen_EPUB_17.11.2014.pdf

Partnerskab om Børnene Først. (2023). *Anbefalinger til styrket børneinddragelse*. Social- og Boligstyrelsen. Hentet fra <https://www.sbst.dk/boern/boernene-foerst-og-barnets-lov/partnerskab-om-boernene-foerst>

Polit, D. F., & Beck, C. T. (2017). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice* (10. udg.). Wolters Kluwer.

United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. Hentet fra <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

VIVE. (2022). *Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet: En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Hentet fra <https://www.vive.dk/media/pure/yz2y8pv1/8612264>

VIVE. (2024). *Børns perspektiver. Fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Hentet fra <https://www.vive.dk/media/pure/4z6b865v/24650683>

VIVE. (2024). *Evaluerings af Børnene Først*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Hentet fra <https://www.vive.dk/da/undersogelser-i-gang/evaluering-af-boernene-foerst-5d701g7l/>

Hjemmesider:

Dansk Socialrådgiverforening. (2020). *Tæt relation giver bedre inddragelse*. Hentet fra <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/taet-relation-giver-bedre-inddragelse/>

Dansketal.dk. (2024, oktober). Mette Frederikssens tale ved Folketingets åbning. Hentet fra <https://www.dansketaler.dk/tale/mette-frederikssens-tale-ved-folketingets-abning-2024>

FN's Børnekonvention. (1989). Artikel 12. Hentet fra <https://www.unicef.dk/boernekonventionen/>

Social- og Boligstyrelsen. (2023). *Håndbog om Barnets Lov*. Social- og Boligstyrelsen. Hentet fra https://www.sbst.dk/Media/638352178608064904/Ha%C2%B0ndbog%20om%20barnets%20Lov_SBST_.pdf

Viden på Tværs. (2023). *7 anbefalinger til bedre børneinddragelse*. Hentet fra <https://vpt.dk/borgere-med-saerlige-behov/barnets-Lov-syv-anbefalinger-til-boerneinddragelse>